

МАЛАДЫ АРЯТЫ

ЧАСОПІСЬ
СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ
Орган ЦКЛКСМБ

XVIII (XVIII)
7442

№ 13

У. І. Ленін.

1925-г.

Аб правядзенні Кастрычніка.

Надыходзіць гадавіна Кастрычнікавай рэвалюцыі. Трэба рыхтавацца да яе правядзення. Уся задача выяўляецца ў тым, каб гадавіну зрабіць сапраўды сьвятам усяго насельніцтва вёскі.

Дзеля таго, каб гэту задачу выканаць, неабходна падрыхтоўчая праца, у якую патрэбна ўцягнуць магчыма большы лік комсамольцаў, беспартыйнае моладзі, дарослых сялян, настаўніка, загадчыка хаты-чытальні, дэмабілізаваных чырвонаармейцаў і г. д.

З чаго павінна складацца падрыхтоўчая праца?

Перш за ўсё неабходна правесці некалькі гутарак уячэйцы, у хаце-чытальні, на сходзе моладзі, у школе аб значэнні надыходзячага сьвята і выпрацаваць плян сьвяткавання ў сваёй вёсцы. Гэта ўсё для таго, каб стварыць настрой зацікаўленасці сьвятам, каб уся вёска рыхтавалася да яго правядзення. Стварыўшы такі настрой аб надыходзячай гадавіне, ячэйка павінна ўзяцца за ўбранне хаты-чытальні, школы, нардому, вёскі, хат (кожны комсамалец у сябе ў хаце). Зелініна, лезунгі, размалёваныя плякаты, упарадкаваныя куткі, сьцягі, партрэты Леніна—усё гэта патрэбна скарыстаць для ўбрання вёскі.

Вывучэнне п'ескі, песень, вершаў для дэкламацыі, апавяданняў для чытання павінна быць абавязкова ўкладзена ў падрыхтоўчую працу. Апошнюю трэба разьмеркаваць паміж комсамольцамі, беспартыйнымі хлопцамі і дзяўчатамі, піонэрамі, даўшы кожнаму пэўнае заданьне. Такім чынам будзе дасягнута большая самачыннасць у падрыхтоўцы да сьвята. У хаце-чытальні патрэбна сабраць усю літаратуру, прысьвечаную Кастрычнікавай рэвалюцыі, разьмясціў-

шы яе на відным месцы, праводзячы чыткі яе для асоб, якія наведваюцца ў хату-чытальню. Таксама патрэбна загадзя намеціць таварышоў, каторым прыдзецца рабіць далады. Дагаварыцца з шэфам аб прысылцы прадстаўнікоў на сьвята, паклапаціцца аб выпісцы газэт, юбілейных нумароў.

Асаблівую ўвагу прыдзецца звярнуць на выпуск насычанай газэты, прысьвечанай сьвяту.

Да працы па яе складаньню трэба прыцягнуць магчыма большую колькасць людзей, сама-ж газэта павінна быць напісана магчыма прыгажэй, з багатым зместам, укладаючы ў сабе кароценькія артыкулы, успаміны, вершы, частушкі, ахвяраваныя сьвяту.

Як праводзіць сьвята.

Напярэдадні сьвята ў хаце-чытальні можна правесці вечар. У гэты вечар трэба яскрава асьвяціць хату-чытальню, Ленінскі куток, накрыць стол чырвоным абрусом, калі такі маецца. Програму вечару можна параіць наступную:

1) Вечар пачынаецца жывым малюнкам, які складаецца шляхам пэўнага разьмяшчэння людзей. Напрыклад, малюнак „Свабода“. Свабода стаіць на ўзвышшы, адзетая ў чырвоную кашулю, у аднэй руцэ з пылаючым факелам (дапасаваная лямпа), а другую трымае над маткаю і дзіцем, якія знаходзяцца ў яе ног (ахова мацярынства і маладзёнства) і двума дзяцьмі з кнігамі (вучоба).

У кроках паўтара ад „Свабоды“ разьмяшчаюцца стоячы сялянін і рабочы з сярпом і молатам у руках, зложанымі накрыв, наперадзе стаяць з вінтоўкамі напегатове чырвонаармейцы.

Пры зьяўленьні малюнку хор за сцэнаю выконвае „Інтернацыянал“, „Беларускую марсэльезу“.

2) Далей ідзе дэкламацыя падобраных вершаў, чытка апавяданняў, прысьвечаных Кастрычніку, успаміны ўдзельнікаў грамадзянскай вайны і г. д.

Самы дзень 7 лістапада можна правесці такім чынам.

А гадзіне дванацатай (пры ўмове добрай пагоды) наладжваецца дэманстрацыя па вёсцы. Прымаюць удзел комсамольцы, піонэры, школьнікі, беспартыйная моладзь, дарослыя сяляне, дэмабілізаваныя чырвонаармейцы. Збіраюцца каля хаты-чытальні альбо сельсавету. Ячэйка, піонэры, школьнікі павінны несці лезунгі-плякаты. Пажадана прыцягнуць на дэманстрацыю мясцовых музыкаў вёскі, якія маюць гармонікі, скрыпкі, даўшы ім заданьне ў часе ходу іграць рэволюцыйныя мотывы. Гэта прыцягне да сьвята больш сялян і моладзі. У часе ходу комсамольцы і піонэры павінны арганізаваць дружнае пяньне рэволюцыйных песень.

У далейшым дэманстрацыя павінна перайсці ва ўрачыстае пасаджэнне, якое адбываецца ў хаце-чытальні, нардоме альбо школе з удзелам усіх партыйных і савецкіх арганізацый. Дзеля таго, каб прышлі сяляне, можна ім разаслаць запрашэнні. На сходзе робіцца кароткі даклад „8 год Кастрычніка“ і прывітаньні як з боку арганізацый, так і асобных сялян.

Увечары трэба наладзіць спектакль, на якім ставіцца добра вывучаная п'еса 8-е лістапада—нядзеля—павінна быць таксама скарыстана для гутарак аб Кастрычніку з піонэрамі, школьнікамі і сялянамі.

Д. Ратнэр.

ЮНКОРЫ! Пішыце, як вёска сьвяткавала восьмую гадавіну Кастрычнікавай Рэвалюцыі, які ўдзел у гэтым прымала беспартыйная моладзь, погляды сялян на рэвалюцыю, як выкарыстаны гэты нумар „Маладога Аратага“, якія ён мае недахопы і іншае.

МАЛАДЫ АРАТЫ

Орган ЦК ЛКСМБ.

Двухтыднёвая часопісь Сялянскай Моладзі.

№ 13

Кастрычнік 1925 г.

Менск

У дзень восьмай гадавіны Кастрычнікавай рэволюцыі нашым правадыром — старым рэволюцыянерам — гарачае прывітанне ад сялянскай моладзі.

Ленін і Кастрычнік.

У лютым м-цы 1917 году царызм быў знішчаны. На чале ўраду тагочаснай Расіі стаў Савет Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў, але побач з арганізацыяй Савету быў арганізаваны Часовы Ўрад, у склад якога ўвашоў шэраг капіталістых, прыхільнікаў царызму і соцыял-згоднікаў.

Стыхійна выраśli дзве ўлады ў пачынаючай жыць новай Рэспубліцы—Расіі.

І завязалася паміж імі барацьба не на жыццё, а на сьмерць.

Савет Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў патрабаваў перадачы ўсяе ўлады ў рукі рабочых і салдат, якія ўваходзілі ў Савет. Часоваму Ўраду, які складаўся з капіталістых і соцыял-згоднікаў, як Керанскі, было нявыгадна аддаць лейцы ўлады ў рукі пролетарыяту, бо ён ведаў, што калі возьме ўладу ў свае рукі Савет, то ім прыдзецца адмовіцца ад сваіх замераў: „стварыць у Расіі парламентарную і канстытуцыйную монархію“, г. зн. пакінуць усё так, як і было раней.

Большавікі ў сваю чаргу пастанавілі вясці самую бязлітасную барацьбу супроць якіх-бы то ні было замераў Часовага Ураду адбудаваць у якой-бы то ні было форме монархічны лад кіравання.

Вайна з немцамі, барацьба за ўладу паміж асобнымі гэнэраламі, бездарожжа, адсутнасць продуктаў па гарадох прывялі краіну ў цяжкае напружнае становішча.

Па ўсёй краіне разьнесліся лезунгі: „Хлеба замірэння і свабоды“, „Прэч політыку наступлення“, „Прэч конт-рэволюцыю“, „Прэч міністраў-капіталістых“, „Уся Ўлада Саветам“, — кінутыя большавікамі ў народныя гушчы.

Напружнае становішча, паслядоўча—ўпартае змаганьне Часовага Ураду супроць Савету Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў—прывялі да таго, што мы называем Вялікім Кастрычнікам.

Трэба было некаму шукаць выхад, каб пазбавіць Рэспубліку ад контр-рэволюцыі, стаць на абарону інтарэсаў працоўных, змагацца за справу Рэволюцыі.

І вось тут выпывае, праўда, ужо добра ўсім вядомая постаць вялікага правадыра працоўных, постаць Уладзімера Ільіча Леніна.

У верасні ён патайна прыяжджае ў Ленінград з Фінляндыі для падрыхтоўкі паўстання.

Патайна ён прыяжджае таму, што Часовы Ўрад на чале з Керанскім ужо пасьпеў загнаць партыю большавікоў у падполье.

І адразу ў. І. Ленін становіцца на чале партыі большавікоў. Ведаючы, што ўлада пры тагочасных умовах можа перайсці ў рукі рабочых і сялян выключна праз узброенае паўстаньне, ён рыхтуе яго.

„Што значыла падняць паўстаньне ў такі момант?“ піша тав. Сталін у сваёй кніжцы „Аб Леніне і Ленінізьме“, і далей адказвае: „Падняць паўстаньне ў такіх умовах, калі мільёны рабочых, сялян і салдат патрабавалі замірэння і свабоды, калі гэнэралітэт і буржуазія падрыхтоўвалі ваенную дыктатуру ў інтарэсах „вайны да канца“, калі так званыя соцыялістычныя партыі стаялі супроць большавікоў, абзываючы іх нямецкімі шпігамі, гэта значыла паставіць усё на карту. Аднак, Ленін не пабаяўся гэтага, бо ён ведаў, што паўстаньне атрымае перамогу, што паўстаньне

ў Расіі падрыхтуе канец імперыялістычнай вайны, што паўстаньне ў Расіі ўскалыхне змучаныя гушчы працоўных Захаду, што паўстаньне ў Расіі абярне вайну імперыялістычную ў вайну грамадзянскую, што паўстаньне дасьць Рэспубліку Саветаў, што Рэспубліка Саветаў стане грунтам рэволюцыйнага руху ва ўсім сьвеце.

І рэволюцыйны прадугляд У. І. Леніна збыўся.

25 кастрычніка 1917 г. праз паўстаньне, організаваанае большавікамі на чале з У. І. Леніным, Часовы Ўрад быў апавешчаны нізрынутым, і ўся ўлада перашла ў рукі рабочых і сялян—Саветам Рабочых, Сялянскіх і Салдацкіх Дэпутатаў“.

1917 год Чырвонагвардзейцы.

Вось што казаў пра 25 кастрычніка Ў. І. Ленін на другі дзень у сваёй прамове:

„Рабочая і сялянская рэволюцыя, пра неабходнасьць якой казалі большавікі, збылася.

Якую значнасьць мае гэтая рабочая і сялянская рэволюцыя?

Перш за ўсё значнасьць гэтага перавароту зьяўляецца ў тым, што ў нас будзе Савецкі Ўрад, наш уласны орган улады без якога-б то ні было ўдзелу буржуазіі. Прыгнечаныя масы самі будуць уладу. Дашчэнту зьнішчаны стары дзяржаўны апарат, і будзе пабудаваны новы апарат кіраўніцтва з савецкіх організацый.

Ад гэтых часоў надыходзіць новая старонка ў гісторыі Расіі, і гэтая трэцяя Расійская Рэволюцыя павінна ўрэшце прывесці да перамогі соцыялізму.

...У асяродку Расіі большасьць сялянства сказала: досыць гульні з капіталістамі, мы пойдзем з рабочымі. Мы здабудзем давер'е з боку сялянства адным дэкрэтам, які зьнішчыць панскую ўласнасьць. Сяляне зразумеюць, што толькі ў саюзе з рабочымі зьбавеньне сялянства. Мы наладзім сапраўдны рабочы контроль над вытворчасцю. Цяпер мы навучыліся працаваць дружна. Пра гэта сьведчыць рэволюцыя, якая толькі што адбылася. У нас маецца такая сіла масавай організацыі, якая пераможа ўсё і даўдзе пролетарыят да сусьветнай рэволюцыі.

У Расіі мы павінны зараз-жа заняцца пабудовай соцыялістычнай дзяржавы“.

І Ленін адразу стаў на чале абароны заваёў Кастрычніка.

Вось, у прыведзенай намі прамове У. І. Леніна ўглядаем гэтую спадчыну, цэлы плян працы, які праводзіўся ў жыцьцё на працягу васьмі год існаваньня Рэспублікі і будзе праводзіцца да часоў перамогі соцыялізму Ленінскай партыяй.

Для справы Рэволюцыі патрэбна было войска і ўразжа пасля рэволюцыі, на другі дзень, 26 кастрычніка, Другі Зьезд Саветаў прымае дэкрэт аб замірэнні з немцамі,

апрацаваны т. Леніным. Праз некаторы час замірэнне адбылося. Згаладалыя салдаты пайшлі з фронту будаваць новае ў сваіх вёсках і гарадох.

Зараз-жа выданьнем дэкрэту аб утварэньні чырвонай гвардыі Рэволюцыя атрымлівае для абароны заваёў Кастрычніка салдат, адпушчаных у зьвязку з замірэннем.

Ідзе грамадзянская вайна. Гэнэралы ня так лёгка аддаюць сябе ў рукі Вялікай Рэволюцыі. На працягу трох год змагаецца расійскі пролетарыят з т. Леніным на чале з контр-рэволюцыйнымі, монархічнымі выступленьнямі гэнэралаў Духоніна, Калчака, Юдзеніча, Дзянікіна, Сямёнава, Пятлюры, Мамантава. і др., ідзе ўпартая барацьба з белапалкамі і падасланымі на іхныя грошы на Беларусь Балаховічам, Савінкавым і інш., на поўначы—з ангельцамі і французамі і г. д. і г. д.

Аднак, упартая барацьба працоўных, ідэавае кіраваньне краінай Комуністычнай Ленінскай партыі—абараняе заваёвы Кастрычніка.

Голад, найстрашнейшы вораг Рэволюцыі, вісьне над краінай... Гінуць мільёны людзей... Рэволюцыя перамагае і гэта.

Бязладзьдзе транспорту, адсудтнасьць вытворчасьці нашых фабрык і заводаў прыводзіць краіну да абнішчэньня... Рэволюцыя перамагае і гэта.

Ды яшчэ вельмі і вельмі шмат над чым атрымлівае перамогу Вялікая Рэволюцыя Кастрычніка.

А цяпер?

Прызнаньне Рэспублікі Саветаў капіталістымі, эканамічны ўзрост нашае краіны, росквіт культуры загнаных раней нацый, факт існаваньня самастойных рэспублік Саветаў, як Беларуская, Украінская, Закаўкаская і інш., факт існаваньня аўтономных рэспублік менш значных народаў з іх культурай і ўкладам жыцьця і яшчэ і яшчэ непэралічаных фактаў—гэта заваёвы Кастрычніка.

Ёсьць і страты.

Найвялікшая страта Кастрычніка—гэта сьмерць яго арганізатара, правадыра працоўных усяго сьвету Уладзімера Ільіча Леніна.

Імя т. Леніна—гэта Кастрычнік, спадчына, якую пакінуў Ленін працоўным, гэта заваёвы Кастрычніка. Вучэньне Леніна—гэта вучэньне Кастрычніка, вучэньне перамогі працоўных над сусьветным капіталам.

Ленін пакінуў нам у ліку заваёў Кастрычніка Ленінскую партыю, Ленінскі Комсамол, якія стаяць на варце абароны працоўных.

Ленін пакінуў пасля сябе вучэньне, імя катораму Ленінізм.

Моладзі ён пакінуў вялікую спадчыну. Ёй ён пакінуў заданьне: перапрацаваць старую культуру, складзеную ўсім чалавецтвам, і будаваць сваю, пролетарскую, уцягваць усю масу рабоча-сялянскай моладзі да будаўніцтва камунізму.

Ленінскі наказ да ўсяе працоўнае моладзі: Вучыцца. І вучыцца ня толькі з кніг, а і з кніг і з жыцьця.

Наказ Леніна—наказ Кастрычніка.

Іл. Барашка.

Як зрабілася Кастрычнікавая рэволюцыя.

Сёньня, сьвяткуючы восьмую гадавіну Кастрычнікавай рэволюцыі, нам—сялянскай моладзі—неабходна прыпомніць, як утварылася рэволюцыя, пры якіх умовах да яе рыхтаваліся.

У 1914 годзе пачалася вайна між галоўнымі дзяржавамі. У гэтую вайну ўцягнулася й Расія.

Вялікаю бядою для рабочых і сялян была гэтая вайна.

Большавікі выступілі проці вайны, яны гаварылі рабочым і сялянам усіх краін, што ворагі іх—буржуазія, а не працоўны народ другіх краін.

Меншавікі-ж ува ўсіх краінах прызывалі рабочых бараніць „бацькаўшчыну“.

Вайна цяжка абышлася Расіі. Былі страты на фронце, фабрыкі і заводы зачыняліся, бяднелі.

Ува многіх гарадох пачаўся голад. Буржуазія, незадаволеная такім становішчам, аднеслася з недавер'ем к ураду цара Мікалая.

Сяляне і рабочыя галадалі, салдаты на фронце мучыліся, не хацелі ваяваць, усе былі незадаволены тым, што было.

Буржуазія і рабочыя скінулі цара.

Было гэта ў месяцы лютым у 1917 годзе.

З пачатку рэволюцыі буржуазія стала якбы ў хаўрусе з рабочымі.

Але толькі спачатку: скінулі цара, і ўладу прыбрала к сваім рукам буржуазія—„Часовы Урад“ з буржуазных міністраў. На чале ўраду стаў Керанскі.

Разам з Часовым Урадам па гарадох сталі арганізоўвацца „саветы рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў“. У гэтыя саветы ўваходзілі рабочыя, сяляне і салдаты.

У красавіку месяцы з заганіцы прыехаў т. Ленін. Павялічвалася жаданьне рабочых выступіць супроць ураду Керанскага. Большавікі звалі рабочых падрыхтавацца к таму, каб узяць уладу ў свае рукі.

Тав. Ленін хаваўся ў Фінляндыі і адтуль кіраваў падрыхтоўкаю да выступленьня.

А на фронце справа горшала, немцы бралі верх. Салдаты ўцякалі з фронту, голад павялічваўся. К большавікам пераходзіла ўсё больш і больш салдат.

Пасьля 25 кастрычніка ў Ленінградзе рабочыя і сяляне выступілі, накіраваліся да Зімовага Дварца, дзе знаходзіўся ўрад Керанскага, і пачалі страляць.

Керанскі ўцёк, улада перашла ў рукі саветаў.

У Ленінградзе рабочыя лёгка захапілі ўладу. У Маскве барацьба ішла цэлы тыдзень. 7-га лістапада (па новаму стылю) сяляне і рабочыя ўсёй Расіі ўзялі ўладу ў свае рукі.

Ленінскі Комсамол Беларусі к 8-ай гадавіне Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Толькі Кастрычнікавая рэвалюцыя дала магчымасць рабоча-сялянскай моладзі выходзіць з сябе стойкіх барацьбітоў за новае жыццё. З кожным днём рабоча-сялянская моладзь узмацняе сваёвы Кастрычніка. Прашоў толькі год, а колькі дасягненняў, колькі перамог! У лістападзе 1924 г. наш ЛКСМБ налічваў у сваіх шэрагах 19.000 сяброў і кандыдатаў. Мінулы год быў годам буйнага ўзросту комсамольскіх шэрагаў. Да 8-й гадавіны Комсамол узрос у два разы. Рабочая моладзь на 65% уступіла ў шэрагі Ленінскага Комсамолу. Комсамол глыбока пусціў свае каранні і ў вёсцы. У нас зараз больш 50% сялянскай моладзі ахоплена комсамолам. У коопэрацыі, сельсавеце, комітэце ўзаемадапамогі, у хаце-чытальні—усюды нашы комсамольцы выконваюць цяжкую задачу эканамічнага і культурнага будаўніцтва Савецкай Беларусі. За гэты год Комсамол перадаў у шэрагі кампартыі звыш тысячы сваіх сяброў. Вялікія дасягненні, але яшчэ і вялізарныя задачы стаяць перад намі ў далейшым. Наш Комсамол і далей будзе расці за кошт рабоча-сялянскай моладзі. І далей будзе уцягвацца ў ЛКСМБ лепшая моладзь з іншых праслойкаў. Але галоўная задача сёнешняга дня—ленінскае выхаванне. Кожны комсамалец павінен быць політычна выхаваным.

✓ Насіць назву ленінец трэба ня толькі на словах, але і на справе. Трэба ведаць Ленінскую вучобу, Ленінскія заветы і правадзіць іх у жыццё. Цяпер, у сувязі з тым, што расце дробная буржуазія ў горадзе і на вёсцы, растуць чужарадныя дробна-буржуазныя ўплывы—задача Комсамолу не паддацца гэтым уплывам, гэтым настроям. Гарантыяй гэтаму з'яўляецца кіраўніцтва партыі нашым Комсамолам. Усёй нашай штодзённай працай павінна кіраваць КПБ. Самы нязначны адрыв ад парткіраўніцтва пагражае тым, што мы можам зыйсці з Ленінскага шляху. Трэба дабіцца таго, каб кожны комсамалец, у асаблівай ступені на вёсцы, зразумеў усю ролю рабочае клясы, як кіраўніка працоўных, на чале якой стаіць КПБ.

Мы павінны і далей крок за крокам узмацняць нашу вёску, паднімаючы культурны ўзровень сялянства. Мы таксама павінны памятаць і аб нашых закардонных братоў, якія вядуць барацьбу супроць польскіх паноў, падаць ім руку братэрскай дапамогі. У дзень 8-ае гадавіны Кастрычнікаўскай Рэвалюцыі паглядзім на шлях, які прайшлі, падлічым сілы, намерім задачы і да новых дасягненняў, да новых перамог пад кіраўніцтвам слаўнай Ленінскай партыі! Вытрыманасць, згуртаванасць, Ленінская дысцыпліна—моц перамогі.

М. З.

Што дала Кастрычнікавая рэвалюцыя нацыянальнасцям.

У царскага ўраду быў лезунг: „Самодержавие, православие и народность“.

Дзеве трэці гэтага лезунгу былі накіраваны супроць нацыянальнасцый старой Расіі, бо праваслаўе і народнасць патрэбны былі цару для таго, каб дзяліць масы на часткі,—натраціць народ адзін супроць другога, аслабіць іх, каб удзяржаць самаўладства.

Грамада, у якой жыў адна кляса на эксплуатацыі чужой працы, будзе заўсёды эксплуатаваць ня толькі рабочых і сялян, але таксама і слабыя нацыянальнасці, каб нажыцца за іх кошт. Нацыянальны ўціск—гэта адна з форм нажывы старога міру.

Нацыянальнасці Расіі яшчэ не забыліся тых жудасных здзекаў, якія рабіліся над імі. Цяпер усё гэта здаецца нам далёкім мінулым, але ўсё-такі 8 гадоў мала, каб згладзіць тое, што рабілася на працягу вякоў.

Лютаўская рэвалюцыя ня мела магчымасці даць народам волю, бо тады ўлада перашла ад паноў у рукі капіталістых. У рад Мілюкова і Керанскага быў яшчэ за захват турэцкай сталіцы Канстантынопаля; вядома, нельга было думаць аб вызваленні нацыянальнасцый унутры Расіі, бо гэты ўрад быў прасякнуты імперыялістычнымі імкненнямі. Політыка Кераншчыны ўзбударажыла супроць яе нацыянальнасці Расіі.

Толькі Кастрычнікавая рэвалюцыя, якая заклікала да ўлады саміх працоўных, змагла канчаткова змяніць становішча нацыянальнасцый. Савецкая дзяржава імкнецца к знішчэнню эксплуатацыі чалавека чалавекам і да ўтварэння роўнасці паміж нацыямі. Яна зацікаўлена ў знішчэнні панавання моцных нацый над слабымі.

Нам удалося пабудаваць савецкую дзяржаву на прасторы адной часткі зямной кулі, дзе жыў некалькі дзесяткаў нацыянальнасцый і больш соткі розных плямён. Утварыліся сяброўскія формы нацыянальнага агульнага жыцця.

Зусім вышлі ў край далёкага мінулага такія здарэнні, як татар-армянская разня, жыдоўскія пагромы, бойкі паміж усходнімі плямёнамі. На аснове савецкае ўлады народы знашлі агульную мову паміж сабою, ахвяроўваючы ўсю сваю энэргію на адбудаванне новага жыцця на пачатках сучаснай роўнасці і братэрства.

Культурнае жыццё нацыянальнасцый робіць вялізарныя крокі наперад.

З'яўляецца новая літаратура, цэлы шэраг новых сіл—будаўнікоў, асветнікаў і кіраўнікоў.

Плады Кастрычнікавай рэвалюцыі відаць ува ўсіх галінах жыцця абуджаных народаў.

С. Дзіманштейн.

ВЕРШЫ

Восьмая...

Годы, што коні, чырвоныя —
Праімчаліся восем вёрст,—
І пыл на дарозе загонамі
Запыліў белаватую горасьць.

Ня туманіцца вёска кудлатая
Перад заўтрашнім з боязьні днём.
Комсамол,—хоць кашуля й пала-
тана,

Карманьёлу жарыць агнём.

А на прызьбе ў часіну вольную
Нам старыя і то гаманяць,

Як-бы з вёскі свае і вакольнае
І лучыну і «дзеда» прагнаць.

І такое зьвініць па-над хатамі
Слова мужыцкае—жар,
Што аж сэрца й гадамі памятае
У душы распаляе пажар.

Ну, дык дзе-ж, ну, каму-ж чырвоныя
Кастрычніка годы стрымаць.
Праімчаліся восем і ня змораны,
Праімчацца й нязьлічану раць.
А. Бабарэка.

Кастрычнік.

Добра помню я тое сягоньня;
Буду помніць яго заўсягды,—
Як Кастрычнік ў кашулі чырвонай,
Бы вясковы хлапец малады,

З агнявою усьмешкай на твары,
А з вачамі—агністасьцю зор—
Разганяць вышаў чорныя хмары,
Што ўсьцілалі вялікі прастор.

Добра помню я ноч ў Ленінградзе—
Ён тады быў яшчэ Петраград,—
Калі вышаў к яму у спагадзе
Комуністых вялікі атрад.

Затрасьліся старыя упоры,
Захістаўся трухлеючы лад,
Бліскавіцаў зазьзялі узоры,
Панясьліся і ўперад і ўзад.

Падаў вораг і падалі нашы,
Бушавала у страху Нява,
Кастрычнікоўцы-ж дзяржаўным маршам
Адчаканьвалі тахты—„раз-два!“

Петрапаўлаўкі здань—сілуэты—
Углядалісь супроць ў цемнату
І, пускаючы стрэлы-ракеты,
Заклікалі стаяць на пасту.

І цягнулася бойка да раньня,
Наганяючы ворагам страх,
А як толькі настала сьвітаньне—
Перамогі пачулась: Ура!

* * *

Менск увабраўся у сьцягі,
Ў беларускую ткань-касьнікі...
Поўніцца сэрца адвагай,
Глянущы ўвыш на штыкі.

Што гэта? Ворага раці
Зноў мо' на бойку завуць?
—Ворагі поўны пракляцьця,
Ворагі сьпяць наяву.

Гэта агляд нашай сілы,
Гэта падлікі здабыч!
Вораг схіліўся пахіла
Там, дзе схілялісь рабы...

Сёньня наш кліч з Беларусі,
Гэтай краіны—мяжы—
Тых здрыгануцца прымусіць,
Хто адабраў рубяжы,

Хто занядаў нашы плёны,
Хто наша цела абцяў!
Чуем, браты, вашы стогны
Разам з патрэбай жыцьця;

Чуем і верым: збавеньне
Хутка сягне нацянькі.
Праўды і волі насеньне—
Справа працоўнай рукі!

* * *

Не хлапец ужо Кастрычнік, а сталы:
Яму сёньня восем год.
Які спрытны, які ён удалы:
Не дарма перажыў шмат прыгод.

На кані перамогі ён рвецца
Усё болей ў далёкі абшар,
Калі трэба, маланкай сьмяецца,
Распаляючы новы пажар;

Пераскаквае рытвіны, межы,
Яго поле—вялікі прасьцяг,
І на вышкі, высокія вежы
Узьнімае чырвоны ён сьцяг.

Ад Нявы ён заедзе за Сэну,
Ад Уралу заедзе за Ніл,
Бо чакаюць і там перамены,
І гараць там паўстаньня агні.

СССР, расквітнеўшы прыгожа,
Ўсім пакажа чырвоны свой цьвет,
І Кастрычніка дух пераможа
Ўвесь вялікі зьняволены сьвет.

А. Гурло.

Пад напевамі ветраў асеньніх,
Над прасьцягам разложыстых гоняй,
Карнаваліць жыцьцём вызвалення
Векапомны Кастрычнік сягонья.

І на вогнішчы буры віхрыстай,
На кургане мінуўшчыны дзікай,
Беларусь!..

Над табой агнявіста
Новай квалідацыі настаў маладзік.

Яго погляды—
далі люстраныя;

Волі ўзмах—
сакаліны палёт;

Яго грудзі—
уздым акіяну
Вольнай песняй вітаюць Заход.

Чую—
Там падымаецца лёска,
Разліваецца полем аўсяным,—
Гэта звоніць кужэльная вёска,
Да Кастрычніка туліцца ўся.

І глядзіць туды вокам арліным,
Каб узяцца на крыльях вясеньніх,
Дзе гудуць гулказвонна машыны
Над краінай бяссьмертнага Леніна.

Эх!..
Бязмежнае ты расьсьвitanьне!..
Сьмела шырыцца з песняю шаг,
Калі поўна сусветным паўстаньнем
Маладой Беларусі душа.

Вольных песень стыхійныя хвалі
Вірабурна прывольлем буяняць;
І нясуць у замежныя далі
Кліч прыгнечаным—
кліч да змаганьня.

Прыдзе час...
І пад сцягам чырвоным
Ашлюбуюцца з Нёманам Вісла.
І свабоду Вільня зазвоніць—
Хай панурыя хмары ня віснуць!..

Пад напевамі ветраў асеньніх,
Над прасторам квітнеючых гоняй
Карнаваліць жыцьцём вызвалення
Векапомны Кастрычнік сягонья.

Была восень...
Пахмурысты дзень...
Буйны вецер у шыбы званіў.

І балючае сэрца з грудзей
Вырывалася край бараніць.

Кроў струменіла ў жылах тады,
Аб паўстаньні шумела гальлё;
А ў далі кучаравіўся дым,
Распылаўся ў крываваых палёх.

А ў палёх—
Ды магілы, крыжы.
Па магілах і косьці людзей,
Там арол белакрылы кружыў,
І з вышатаў на косьці глядзеў.

Толькі чуе—
Ў прасторы зьвініць...
А туман сінім морам кругом...

Белакрылы арол з вышыні
Апусьціўся з падбітым крылом.

Была восень...
Пахмурысты дзень...
Вецер стальлю у шыбы званіў,—
Як балючае сэрца з грудзей
Вырывалася край бараніць.

Дзе грывелі гарматы
І дым
Расьсьцілаўся ў шырокіх палёх,—
Там сягонья узрост малады
Ад мяжы да мяжы паразьлёг.

Ой, калосіць паўстаньнем палі,
Упіваюцца сьвежай расой,
Каб паўстаньнем сусвет запаліць
І разьвець мінулага сон.

Ўсё гусьцей
і гусьцей
і гусьцей

Сее сьлёзы туман на палі.
Ў сэрцы новая помста расьце—
Завірухай сусвет запаліць.

Дзе грывелі гарматы
І дым,
Дым купаўся ў крываваых палёх,—
Там сягонья узрост малады
Ад мяжы да мяжы паразьлёг.

Паўлюк Трус.

ВЁСКА РАНЕЙ І ЦЯПЕР.

Наша вёска сёння.

(В. Нізюк, Менскай акруі).

З надворнага боку яна тая-ж самая, якой была 10-15 гадоў таму назад, калі ня лічыць дзесятка новых жоўценякіх хатак, пабудаваных на „гарадзкі лад“ з кухняй і „заляй“. Тая-ж самая гразкая вуліца, што была мабыць і пры самым яе заснаваньні, калі ня лічыць тротуару, — вялікага дасягненьня нашае ўпартае барацьбы моладзі з старым. Але заглянеце да нас у сьвяточны вечар і вы пабачыце шмат чаго, што зьяўляецца яе ўнутраным бокам, што зьяўляецца адбіткам вялікага Кастрычніка. Тут вы пабачыце піонэраў, якія стройнымі шэрагамі пад бой барабана і песню: „жура-жура-журавель“ ідуць у клуб на зьвеньнявыя заняткі. Пабачыце комсамольцаў за чыткай газэт, вясковую беспартыйную моладзь, якая сумесна з комсамольцамі рыхтуе спектакль да дня Кастрычніка. Ужо даўно няма таго падзелу сярод моладзі, які меў месца ў нас раней на асаблівыя групы, якія вялі асабістае жыцьцё.

А вось дэлегаткі сьпяшаюцца пасьля вячэры пагутарыць аб тым, як-бы дастаць льянмялку, бо ўжо абрыдла траціць шмат часу на тое, каб церці лён перніцаю, а таксама паслухаць, што робіцца на сьвеце. Жартуюць мужчыны, глядзячы на бабскія сходы: „Бач ты, ці было гэта калі, каб бабы абгаварвалі свае справы... вось, браце, дажыліся!“

На полі ў нас ужо ня ўбачыш трохналеўкі. Загінула яна назаўсёды па пастанове сялянскага сходу яшчэ ў прошлым годзе. Сэрадэля, канюшына, лубін амаль што ёсьць ні ў кожнага гаспадара. Затое-ж і жыта расьце добра і скаціне корму хватае. Калі раней можна было бачыць на палёх значную колькасць яравін, альбо хвайнікоў, то яны паступова зьнішчаюцца.

У гарадох зьявіўся турнэпс. Асабліва ў гэтых адносінах дасяг добрых вынікаў адзін комсамалец, які павёў агарод панавуковаму, і мае буракі вагой па 15-16 фунтаў, а „бяда адна — зямлі малавата, а тэ-б даўно пераплі на пасёлкі“ — кажуць сяляне, хаця ўжо і зроблена пастанова аб выхадзе на пасёлкі.

Маецца ў нас і малочная арцель, якая ў прошлым годзе на с-г. выстаўцы атрымала пахвальны ліст за добраякасныя голандзкія сыры.

За сярнічкамі, мылам ня трэба ехаць у мястэчка, бо ёсьць сваё коопэр. аддзяленьне. З 137 гаспадароў больш як 90 коопэрыравана.

Загадчыкам аддзелу комсамалец. Комсамольцаў можна ўбачыць і ў сельсавеце і ў касе ўзасмадапамогі; яны-ж амаль напалову складаюць пажарную дружыну, якая бароніць вёску ад чырвонага песьня.

Сакавец.

Была восень.

(Мамонак).

Пырскала сонца, але ня грэла. Жаўцелі журботаю клёны. Лістотаю ўсьцілаўся абшар. Ляцелі ў вырай гусі. Па гумнах ляскалі цапы.

Была восень.

Дзядзька Антось вышаў на вуліцу..

Чарнелі гароды. Плюскатала сінявою рэчка.

А ўсё — нейкая маркота.

Думкі — маркота.

Развагі — журба.

Толькі імкненьні..

Да зямлі прытуліліся хаткі, а паміж — ветлаю ўсьмешкаю будынак з вывескаю:

К Л Ю Б
і
ХАТА-ЧЫТАЛЬНЯ.

Там весела.

Песьні..

сьмех..

радасьць..

і няма журботы.

Прабеглі дзеці; матнуліся чырваньню іх гальштукі і схаваліся ў будынку. А вось чарада хлапцоў.. Зноў у будынку схаваліся.

— Дзядзька, чаго стаіш?.. Хадзем у клуб: сёння-ж дзень Кастрычнікавае рэвалюцыі, — высёлкаю кінуў хлапец і схаваліся ў будынку.

Бяспечна павярнуўся Антось: у клуб пацягло — так былі зайздросны і песні, і сьмех, і радасьць. Зайшоў у клуб. А ўвечары вышаў. Сівізною пасьцілаўся туман. Суха шастала лісьце і.. падала. Цярушыўся змрок, а навокал журба вохкая, вясеньня. Ішоў Антось, гарэлі вочы, пеніліся грудзі, хвалявалася сэрца. Асеньняя журба — мглою, а ў сэрцы — радасьць.

— Новая.. вольная.. восем год.. — думкі калыхалі істоту.

Іскаркамі мільгацелі вокны хатак. Мільгацела думка — новая вёска.

Аглянуўся Антось — у думках упэўніўся: сьвяціліся ветла вокны клубу, сьпявалі хлопцы, сьмяяліся дзеці.

І радасна і лёгка на сэрцы — быў Кастрычнік.

А на вуліцы журба цярушылася — была восень.

Глебка П.

Жыцьцё нашай моладзі пасьля рэвалюцыі.

Блуза, Пухавіцкі р., Менишчына.

Што рабіла раней наша моладзь? А вось што.

Амаль што ўсе хлопцы нашай вёскі хадзілі ў вёску Бабы да дзяўчат гуляць. А хлопцы Бабоў ня любілі, што чужыя хлопцы ходзяць да іх дзяўчат і дзе-небудзь у цёмным кутку рабілі засады.

Набяруць, бывала, колья, каменьня і як ідуць хлапцы з другой вёскі — зараз-жа пачынаецца бойка.

Гэтак кожны раз.

Моладзь адной вёскі грызлася з моладзьдзю другой вёскі, як кот з сабакам, пакуль ня прышоў вялікі 1917 год — год Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Толькі пасьля яе моладзь патроху стала навучацца новаму жыцьцю. Стала гуртавацца ў комсамольскія ячэйкі, у розныя гурткі. Хаця, праўду сказаўшы, ня вельмі што сялянства й лю-

біла комсамольцаў, бо яны спачатку несправядліва падыходзілі да сялянства, і таму вясковыя ячэйкі ня мелі пашаны сярод сялян.

Раней комсамольцы любілі ўтыкаць свае насы, куды не належаць. Але цяпер усё гэта зьнішчыліся, і комсамольскія ячэйкі пачынаюць карыстацца вялікаю пашанаю і прыхільнасьцю з боку сялян і сялянскай моладзі.

Цяпер мы бачым, што ў кожным цёмным кутку сьведзіць камуністычнае сонца. Моладзь чытае кніжкі, газэты, моладзь імкнецца ў комсамол, жадае вучыцца.

Хлопцы ўжо забыліся пра тое, як іх браты біліся, а яны падносілі ім каменьне.

Цяпер таго няма. Моладзь усіх вёсак жыве дружна, у добрых адносінах паміж сабою.

Рыгор Жлобіч.

Міхейка „Гультай“.

(Бытавы малюнак).

Ліпнёўскія дні. Жытцо пачало красаваць. Была прыгожая летняя раніца.

Па шляху, які цёгся паміж жытніх палёў, ехалі ў мястэчка на кірмаш два заможнікі-гаспадары: адзін—Дзям'ян з Старынцаў, а другі—Павал з суседняй вёскі Прылукі.

Конь іх быў добры і, весела махаючы галавою, шпарка бег на роўнай, добра аб'ежджанай сьцежцы.

Заможнікі любаваліся расквітнеўшым рослым жытам.

— Во Майсеева, а гэта Сымонава, а вось і мая ніва,—паказваў Дзям'ян на палоскі свайго і суседняга жыта.

— Добрае жытцо, добрае,—барматаў сабе пад нос Павал,—проста глянуць міла.

— А вось і шнурочак нашага „багатыра“ Міхей,—гаварыў далей Дзям'ян.

— Што? Багатыра? А чаму-ж у яго адны васількі парасьлі?—Глянуўшы на зусім вузкую, якая далёка відаць, асабліва з узгорку, блакітную палоску, запытаўся Павал у Дзям'яна.

— Так ты мо і сапраўды падумаў, што ён багаты!—з сьмехам на твары пачаў Дзям'ян,—гэта, бачыш, у нас яго дражняць „багатыром“. І пры гэтым захацелася Дзям'яну расказаць пра Міхейку свайму сябру (асабліва па выганцы самагону) Паўлу.

— Міхей—гэта апошні гаспадар у Старынцах. А апошні таму, што гультай. Ён заўсёды сее талды, калі ў добрага гаспадара ўжо вялікім парасьце. Часта ж не перасьпеўшае збожжа. Гэта не гаспадар, а чорт ведае што! Яго з вёскі мятлою-б пагнаць, а то ўсю справу псуе.

І што далей, то ўсё з большым і большым запалам навальваў хлусню на Міхейку Дзям'ян...

... Заможнік-Дзям'ян на кірмаш ехаць рана прачнуўся, а нашага бедняка Міхейку голад разбудзіў яшчэ раней.

Ён даўно ўжо ня сьпіць: спачатку на прыгуменьні хадзіў, а потым на поле глянуць вышаў. А ў галаве—учарашнія жончыны словы: Міхейка, што рабіць будзем: мукі—ані пылінкі, варыва—ні крупінкі, у кублох пуста. Дзеці есьці плачуць...

Міхей і сам гэта даўно ведае, але што ён, што ён, бедны, зробіць, чым дапаможа свайму гору? Учора хадзіў к Дзям'яну прасіць пазыкі, але той проста адказаў: А вернеш мо' тымі васількамі, што замест жыта парасьлі?

— Адпрацую, Дзям'янка.

— Хаця ты з сваёю працаю не пазьніся, а я найду работніка і без цябе!—І больш Дзям'ян і слухаць нічога не хацеў, на'т адварнуўся ад Міхей.

Вышаў Міхейка з Дзям'янавай хаты, а буйнымі каплямі сьлёзы так і пасыпаліся.

— Гультаём, дурнем лічыць мяне гэты кат,—шаптаў ён сабе пад нос...

Прыпомніла жонка Міхеева, што яе кум учора цэлы воз жыта намалоў. Пашла туды прасіць. Але кум адказаў „пакумаўскі“: ні фунціка няма, самім трэба пазычаць.

Міхейка і да хаты ісьці не хацела, думала к рэчцы... але дзетак шкада стала...

І так Міхейку з сваёю сям'ёю прыходзілася гадаваць большую частку году.

Працаваў Міхей ня менш якога-небудзь Дзям'яна, а шмат больш, але праца яго ня ўся ішла на сябе. Зямлі ў яго было мала, а сенажаці яшчэ менш. Бывала, увесну Міхейку конік і ўставаць ня хоча, а ўлетку крыху ачунае—ваўкі возьмуць задушаць. Вось тут і разгарніся і стань багатым.

Пры цары жыў так Міхей і такія погляды аб ім былі заможнікаў—царскіх прыхільнікаў.

Зусім інакшым стаў наш Міхей пры ўладзе сваёй—працоўна-сялянскай.

Цяпер ён жыве на пасёлку, які разлёгся на панскай зямлі. Пяць дзесяцін ворнае зямлі мае, дзьве—сенажаці. Заўеў шматполку, сее кораньплоды, травы.

Добры конь, дзьве заводзкія каровы, шмат добрых сьвіней.

Усё робіць Міхей, хоць сам і няпісьменны, так, як кажа яму агроном.

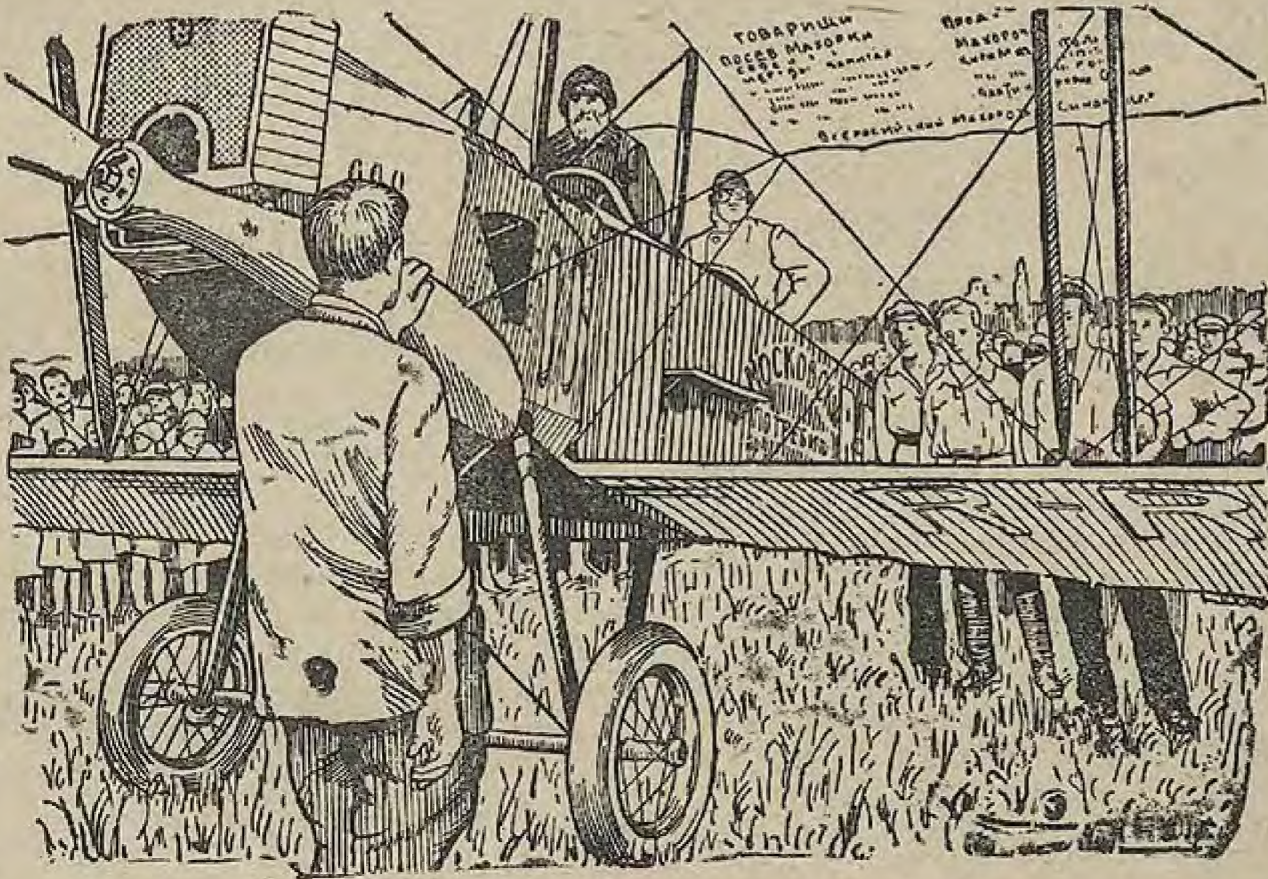
На апошняй выстаўцы ў „дзень ураджаю“ Міхей атрымаў прэмію—плуг і ганаровы дыплём за правільны пасеў кораньплодаў і травы.

Цяпер ніхто ня скажа, што Міхейка дурань, Міхейка гультай, а нават за парадзі да яго ідуць.

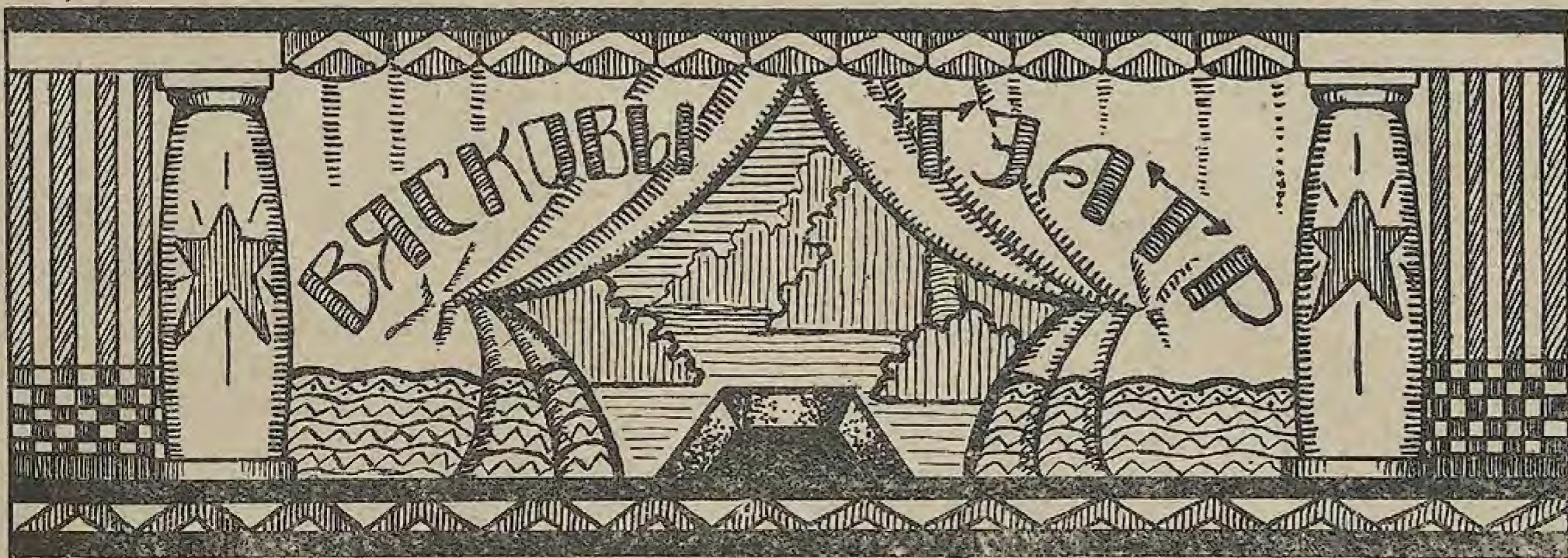
Бывае, часам, прыпомніць Міхей старое сваё жыццё, але тады ідзе ён у хату-чытальню, якую вельмі любіць, і просіць пачытаць яму газэту ці кніжку.

Мазыр.

Люба.

Вугольчыкі рэволюцыі.

Драматычны нарыс у 2-х дзеях.

А С О Б Ы:

Белкін Ціхон—стары, хворы, майстар-сьлёсар, 60 год. Шмат чытаў, добра разважае.

Надзя—яго дачка, 34 г.

Пятрусь—Надзін мужык, рабочы, 30 г.

Міхаліха—суседка, кума, 60 год, жвавая, шмат гаворыць.

Сышчык з ахранкі—40 г., тоўсты, пралазлівы.

Поліцэйскі—сярэдніх год, дурнаваты.

Дэкарацыя абедзвюх дзей—кватэра Белкіна, бедная, але чыстая і ахайная. Направа—вакно. У глыбіні сцэны канапа. Адны дзверы ў задняй сцэне сцэны, другія (у спальню) з левага боку. Вісіць гадзіннік.

ДЗЕЯ 1-ая.

Гадзіннік выстуквае сем раніцы. Ціхон ляжыць на канапе і слухае, як звоніць гадзіннік. Цёмнавата.

Ціхон. Сем гадзін, а як яшчэ цёмна! Улетку ў сем гадзін сонейка ўжо сьвеціць, птушачкі сьпяваюць, а цяпер яшчэ ўсё сьпіць. Толькі такім, вось, як я, непатрэбным людзям, ня сьпіцца. Эх... хе... хе... Ляжы, як пень, ды перабірай у мазгох жыцьцё сваё гарамычнае. І што толькі на розум ня прыдзе!.. Розумам, здаецца, і там і тут-бы пабываў, а на справе—далёка ня тое. Да дзвюх васьмі васьмі не дапаўзеш... Ох... хо... хо. Вось да чаго мяне давяло гэта жыцьцё рабочае. Усе сокі сваімі машынамі высмактала. З малых-жа год я стаў цягацца па гэтых заводах. Сям'я вялікая была, бацькі ня было, а матка хварэла ўвесь час... (*Уваходзіць Надзя. У руках кошычак.*)

Надзя. З добрай раніцай, татка.

Ціхон. А-а... Гэта ты, Надзька. Я думаў, што ты сьпіш.

Надзя. На рынку была. Дзень-жа сёньня базарны. (*Ставіць кошычак.*) Чаго-ж гэта ты рана так абудзіўся?

Ціхон. Сну, Надзюшка, няма. Паясьніцу вось усю разламала й моцы няма.

Надзя. А ты-б зельлем пацёрся. Лягчэй-бы мо' стала.

Ціхон. Не. Відаць, ужо гады мае такія: ніякім чортам не дапаможаш. Жыцьцё, Надзька, мінаецца.

Надзя. Ну, што ты, што ты гаворыш!.. Вось натрыся зельлем. Я бутэлёчку дастану.

Ціхон. Ня трэба, не старайся. Лепш дапамажы прысесьці.

Надзя (*памагае Белкіну сесьці на пасьцелі*). Дзеці ня крычалі?

Ціхон. Ну, вась цяпер і добра.

Надзя. Дзеці без мяне ня плакалі?

Ціхон. Ня чуў. Цёмна яшчэ. Сьпяць.

Надзя. Ну й добра.

Ціхон. Пагода на дварэ, мабыць, сапсавалася?

Надзя. Так, хмарна. Дождж ідзе ды йдзе. Такая шэранькая пагода, што проста не глядзела-б ні на вошта. У такія дні й на сэрца нуда знаходзіць. А чуў, які быў вецер ноччу?

Ціхон. Як ня чуць! Усю ноч ня спаў. Вакольніца гэта, каб яе чорт, бязупынна стукала.

Надзя. Ах гэта вакольніца. Усю душу яна маю выматала. Учора з вечару пачала зачыняць вокны, трэба—кручок у гэтай вакольніцы зламаўся. Я прычыніла яе сьпачатку, а вецер як разгуляўся, так і давай сьвістаць, аб сьцене стукіць. А мне так і думаецца, што гэта Пятрусь у вакно барабаніць.

Ціхон. Да дзе гэта ён, мілы? Як паехаў, так ні слуху, ні духу.

Надзя. Чацьверты месяц нічога не прысылае. Я проста галаву губляю. Як і што з ім—згадаць не магу. Хаця-б не захварэў ён там у горадзе? (*Пачынае плакаць.*)

Ціхон. Ну, хваціць, Надзька, хваціць. Ня сумуй! Усё абыдзеца падобраму. (*Абое маўчаць. Паўза.*) Эх, як постаць уся ные. Як непагода, так і давай ламаць, і давай ламаць.

Надзя. Як у воду кануў. Казала яму: ня езьдзі, Пятрусь. Тут як-небудзь уладзімся. Бо сьвет, кажу, ня клінам сышоўся. У рабочым чалавеку шмат хто патрэбу мае. Так вась-жа забраўся і па-

В. І. Деніна

ехаў. Што нам рабіць: ні грошай, ні хлеба. Сёньня ў апошні раз напавер дала крама... Хоць-бы аб сабе што-небудзь напісаў.

Ціхон. А можа гэта ня так проста. Вось, як папаўся ў рукі поліцыі—добрага не чакай. Не-асьцярожны ён такі. Пойдзе, гэта, і пойдзе ляпаць языком. Ды дзе гэта відана, каб рабочых патрэбу хто адчуваў? Ну, што ён тут з нявытрыманасьці свае нарабіў: майстра аддубасіў, гаспадару кукіш паказаў. Усё з гарачкі, усё адзін ды адзін. Каб падтрымка, а то... і народ тут падабрана, несьвядомы. А таму й душаць. Адзін у полі не ваяка... Лепш маўчаць, сьцяўшы зубы.

Надзя. Ды як-жа маўчаць, татка? Што гэта за жыцьцё настала? Уласьнік апошняю капейку нашу стаў грэбці да сваіх рук.

Ціхон. Гарачы ён залішняе. Гэтым іх ня спужаеш. Тут трэба саабча, а не аднаму.

Надзя. Зараз усе рабочыя шкадуюць, што Пятруся няма. Вельмі, кажуць, спраўны быў і гаварыў праўду. (*Бярэ кошычак*). Ну, хіба пайду я, татка, падрыхтую што-небудзь к сьнеданьню. Да нас Міхаліха павінна прысьці, так ты накіруй яе да мяне на кухню.

Ціхон. Добра. (*Надзя выходзіць. Паўза*). Загубілася праўда-маці. Праз сілу валачу сваю паднявольную лямку і рэкнуць ня сьмей. Ведай—працуй, як машына. І няма табе ні днём, ні ноччу супакою. Сёньня думай, што будзе заўтра, а заўтра, што будзе паслязаўтра. Сёньня голад, заўтра голад і бясконца гэтыя... пакуты. Эх, ты, гаротная долюшка рабочых. Памысьліш гэта аба ўсім і такою помстаю забурліць тваё сэрца, што, здаецца, я—стары, бязмоцны—і то пашоў-бы на змаганьне з гэтымі багачамі... (*Уваходзіць Міхаліха*).

Міхаліха. Добры дзень, суседзік. Як здароўечка?

Ціхон. Мацней. Ня чую.

Міхаліха. Я пытаюся пра тваё здароўечка.

Ціхон. Кепска. Сьпіна вось жыць не дае.

Міхаліха. Гэта ў цябе ад ляжанья ды сядзьбы. А ты-б, даражэнькі, прашоўся-б крышку. А ляжаць ды сядзець—вельмі надаедлівая рэч.

Ціхон. Нічога, кумка, ня зробіш. Хвароба хоць каго пераможа.

Міхаліха. Што й казаць. А ты-б выпрастаў крыху свае касьцякі хоць. Дай я табе дапамагу. Вось за столік сядзь!

Ціхон. А ну, хіба. Ты, бач, Міхаліха, і самога чорта ўгаворыш.

Міхаліха. Ай, што ты, кумок! Цьфу, цьфу! Каб яму было пуста, якая-ж з чортам гульня? (*Вядзе Ціхона к сталу*).

Ціхон. Я вось усё, кумка, дзіўлюся: такі быў я моцны, а цяпер—і куды ўсё яно дзелася? Паварушыцца цяпер нельга: усё так ные ды баліць. (*Садзіцца*). Вось і дзякуй табе.

Міхаліха. Няма за што. Ды ці мала што раней было! Што было, тое прашло. Ня вернеш назад, не!

Ціхон. Чаму ты так рэдка да нас прыходзіш?

Міхаліха. Да ўсё па гаспадарцы па той няўпраўкі.

Ціхон. Тут у мяне пад падушкай кніжка і акуллары ёсьць. Падай, калі ласка, ты іх мне.

Міхаліха (*дастае кніжку і акуллары*). А я да Надзі. Сабіраліся мы з ёю адабраць што-небудзь з вопраткі на продаж... Нічога, кажа, Пятрусёк ня піша.

Ціхон (*махнуўшы рукою*). Прапаў зусім.

Міхаліха. Ды куды гэта ён паехаў, ніяк ня прыпомню?!

Ціхон. У сталіцу, у Пецярбург.

Міхал. Ах, бацькі мае родныя, унь куды! А там у Пенцянбургу паўстаньні, кажуць, аж страх памысьліць.

Ціхон. Паўстаньні! Ты кажаш паўстаньні?

Міхал. Быццам так. Нядаўна быў там Лявон і казаў,—ня дай бог, што там робіцца.

Ціхон. Калі так, дык мне зараз зразумела маўчаньне Пятруські. Кумка Міхалішка, не кажы толькі Надзі нічога! Плакаць, бедная, будзе.

Міхал. Не скажу, кумок, не скажу. Ведаю яе хворае месца. Але няма калі гаманіць. Ты пачытай сабе, а я да яе пайду. (*Выходзіць*).

Ціхон (*у глыбокім задумьні*). Значыць—кранулася рана. Лопнула рабочае цярдзеньне. Слава табе госпадзі. (*Хрысьціцца*). Адно толькі-б распачаць. Толькі-б крануць першы камень, а там хутчэй рухнуць і гнілыя, сілком замацованыя троны. Добрага шляху, барцы вольныя! Адтуль, з далёкага вялізарнага гораду, вы ўліваеце ў мае старыя жылы нейкую адвагу і надзею. Ня ўсё яшчэ згублена. Будзе й на нашым баку сьветлае сьвята. (*Бярэ кніжку і чытае. Час ад часу даносіцца плач ветру. Уваходзяць Надзя і Міхаліха. Надзя бярэ з паліцы пасуду і ставіць на сталі. Рыхтуюцца сьнедаць. Міхаліха стаіць паводдаль, у руках кланачак трымае*).

Міхал. А вы сёньня рана сьнедаеце!

Надзя. Пакуль сьпяць дзеткі—трэба пасьнедаць. Ды тут-жа ў нас і полудзень! Бялізну памыць трэба—ня будзе калі.

Ціхон. У апошнія часы мы і пра яду забывацца сталі.

Надзя. Сёньня і так апошні раз напавер далі. Ня ведаю, што й рабіць будзем. Ну, татка, сьнедаць хадзі. Да ты сёньня маладзец і баста, нават за кніжку ўзяўся.

Ціхон. Вось кумцы дзякуй... Эх, старасьць ня радасьць, кажуць, а я скажу—сапраўднае гора.

Надзя (*да Міхаліхі*). Сядай з намі!

Міхаліха. Дзякуй. Пайду. А то я й забылася, качарга старая, што ў печы, мабыць, зусім выгарала.

Ціхон. А ты, суседка, прыходзь часьцей. Разам як быццам і мякчэй крыху. Надзька—то каля печы, то з дзецьмі пакуль угамоніцца, а я адзін ляжу, як няжывы той.

Міхаліха. Што й казаць. Гады такія нашы старыя. Нездаровіцца ўсё. Вось і ў мяне часам, то тут, то там ды кальне. Ну, заставайцеся здаровенькі! Пайду. (*Выходзіць. Ціхон і Надзя моўчкі сьнедаюць*).

Надзя. Ды што гэта ты, татка, чытаў? Мабыць Маркса?

Ціхон. Маркса. Як многа мудрага сказаў ён у гэтай кніжцы. Пачытаеш і так лёгка стане на сэрцы. Ёсьць усё-ж такі людзі, якія і за бедных людзей стаяць.

Надзя. А я вось колькі раз ні бралася чытаць яе, дык нешта незразумела.

Ціхон. Жывеш ты яшчэ мала, Надзька, і ня ведаеш усяго таго, што церпіць бедныя працоўныя люд. Кроўю й потам трэба разумець гэту кніжку і гэта вучэнне. Для мяне, вось, які пражыў увесь свой век у дыме ды хмарах, пыле майстэрняў, зранку і да ночы за станком—вядома, што вучэнне—вялікае працоўнае вучэнне, я знаю і каштоўнасьць яму.

Надзя. Я не кажу, татка, што кепска напісана, а вось толькі не зразумела часьці.

Ціхон. Усё зразумееш, дачушка, усё. Настаюць дні, калі гаротны, прыгнечаны люд вызваліцца з-пад уціску царскага. Тады ня будуць фабрыканты выкідаць з заводаў, як нашага Пятруся вось выкінулі за тое, што праўду казаў. Рабочыя і сяляне возьмуць уладу ў свае мазольныя рукі. Гаспадарамі ўсіх фабрык і заводаў будуць яны. Хутка, ой, хутка ўзыйдзе і наша чырвоная сонейка. Я пэвен, што мы жывем напярэдадні нашага пролетарскага свята. Аб'ядняюцца працоўныя масы і назаўсёды скінуць уціск з боку багатыроў і вяльмож. У новым жыцці ўсе людзі будуць вольнымі і роўнымі. Ня будзе тады гэтых кровапралітных войнаў, якія ставяць людзей на адным роўні з агіднымі зьвярамі. Людзі—браты, зразумеюць свой брацкі ўдзел на зямлі і працягнуць адзін другому свае сяброўскія рукі. Я агніста веру ў гэтую светлую раніцу працоўна-людзкага жыцця.

Надзя (у задумьні). І я, татка, веру ў гэта народнае шчасьце!

З а с л о н а.

Д З Е Я 2-я.

Поўнач. Ціхон сьпіць на канапе. Надзя ў спальні з дзяцмі. На стала гарыць сьвечка. За вакном нясьмелы стук.

Ціхон. Надзя, Надзька!

Надзя (з спальні). Ты мяне, тата?

Ціхон. Так. Паглядзі, хто гэта там стукае!

Надзя. Дзе стукае, хто?

Ціхон. У вакно. (Стук чуваць лепш). Во, чуеш?

Надзя. Ну але-ж! Хто-ж гэта там? (Падыходзіць да вакна). Хто там? Пайдзіце сваім шляхам.

Ціхон. Да ты адчыні.

Надзя (з страхам). Хто яго ведае, што ў яго на душы?

Ціхон. Не заможнікі, што ў нас возьме хто? (Надзя адчыняе вакно. Паказваецца галава Пятруся).

Надзя. Ах!..

Пятрусь. Надзька...

Надзя. Пятрусь. Ці ты гэта?!

Пятрусь. Я... я... (Лезе праз акно ў хату). Як жывеш, любая мая... (Цалуе).

Надзя. Мой ты мілы... а я так... напалохалася.

Ціхон. Каго я бачу, Пятрусёк? Няўжо ты?!

Пятрусь (падыходзячы да пасьцелі Ціхона). Я, дзядулька, я. Добрага спатканьня, дарагі.

Надзя. Мой Пятруська, колькі радасьці!

Ціхон. Чаму гэта ты праз акно? І нас перапалохаў.

Пятрусь. А тут, дзядулька, бяз усякай перасядкі. Бачыш, уцякач я. Вартуюць за мною. Вы, калі ласка, ціхай, а то гатова поліцыя наскокнуць. (Да Ціхона). Ну, а як здароўе ваша? Я мысліў, што ты паправіўся, з пасьцелі ўстаў.

Ціхон. Дзе там да паправы. Таго й глядзі—на могілкі... Ды што казаць аба мне. Вось як ты? Дзе быў?

Пятрусь. У турме, татка, сядзеў. З клапамамі і іншымі турэмнымі жывёламі вайну вёў. Але потым гэтага ня вытрымаў—узяў ды ўцёк. Таварышы, дзякуй ім, дапамаглі. (Надзя пачынае плакаць). Вось табе і на. Пакінь, каханая! Ня плач!

Надзя. І колькі мук і гора ты перанёс, Пятрусёк!

Пятр. Лепш аб гэтым... змоўкнуць.

Надзя (спыхваціўшыся). Даруй мне. Забылася ад радасьці. Есьці то, напэўна, хочаш. Я зараз, у вадну хвілінку ўсё падрыхтую. (Старанна выходзіць).

Ціхон. Больш як пяць месяцаў мы аб табе нічога ня ведалі. Мысльлі, што і ў жывых няма.

Пятр. Ня цяжка й на тым сьвеце апынуцца.

Ціхон. Значы праўда, што Пенцынбург паўстаннем гарэў? Тут кума наша казалася. У іх, у гэтых чарцей лузатых, нічога не пачуеш. Усё шыта-крыта.

Пятр. А вось я табе раскажу. Як прыехаў у Петраград, суняўся я ў таварыша. На другі дзень пашоў на Пуцілаўскі завод. Кваліфікаванай пасады не знашлося, і мне часова прыйшлося застатца чорнарабочым. Трэба-ж што-небудзь працаваць. Працую я, гэта, на Пуцілаўскім ды ўсё прыглядаюся да сталічнага, працоўнага жыцця. Прымусу—і там чорт ведае колькі. Але рабочыя ўсе арганізаваны. Чуць што—гарою адзін за другога стаяць. Прашло, гэта, месяцаў пару. Бачу, мае таварышы з кожным днём больш сумнымі робяцца. Жыць стала зусім цяжка. За дзесяці-дваццаці гады дзень працы атрымоўваеш толькі капейкі; канцы з канцамі ня сточыш. А фабрыканты—ні на якія паляпшэньні ня йдуць. Рабочыя сталі сабірацца на патайных кватэрах. Арганізавана дзейнічаць пачалі. Крыўдна, галоўнае, што ўсё-ж такі мы людзі, а пасабачаму жыць прыходзіцца. Шмат гутарылі аб жыцці працоўных, аб нявыноснай працы. З усіх канцоў прыходзілі рабочыя з аднымі й тымі-ж думкамі, каб палепшыць сваё жыццё. І вось, аднаго разу, калі сабраліся амаль што ўсе рабочыя Петраграду, мы парашылі ісьці да цара з жалабаю прасіць у яго дапамогі. „Боже цара храни“ сьпявалі, харугві несьлі. А ён, самадзержац гнусны, замест міласці—поліцыю з казакамі сустракаць нас паслаў. Шмат лягло бедных рабочых ад іх куль. Зачапіла і мяне адна, ды, вось, нічога, жывым застаўся.

Вось як, татка!

Надзя (уваходзіць з ядою). Сядзь, паеш, Пятруська. (Пятрусь садзіцца за стол).

Пятр. Даўно ў такім супакоі я ёў.

Надзя. А мы без цябе так сумавалі! Дня ня было, каб пра цябе ня ўспомнілі. А ад цябе—ні слоўца.

Пятр. У такіх абставінах, у якіх я зараз быў, ня вельмі то расьпішашся.

Надзя. Як-жа ты сюды папаў?

Пятр. Добрыя людзі дапамаглі ўцячы... Дзеткі сьпяць, Надзька? Як здароўе іх?

Надзя. Сьпяць. Здаровы. Міколка такім ёмкім робіцца. Часта пытае: дзе татка, татка дзе?

Пятр. Мае мілыя дзеткі... Але хай сабе сьпяць, высыпаюцца. Хоць здалёку гляну. (Падыходзіць к

дзверам, што ў спальню). Вось яны—маё шчасце й пацеха. Сьпеце... расьпеце. Можа вы дачакаецеся новага жыцця, закончыце зачатую намі справу. (Тупаньне нагамі за сцэнаю і стук у дзверы). Нехта стукае. Мне трэба, каб ніхто з чужых мяне ня бачыў.

Надзя. Лезь на гару. (За сцэнаю голас сышчыка. „Именем закона отворите“).

Пятр. Гэта яны.

Надзя. Хто тут? Што вам трэба? (Пятруся). Пятруська, мілы, уцякай. (За сцэнаю тупаньне нагамі і той самы голас: „Именем закона отворите дверь или мы разнесем ее в щепы“).

Пятр. Упусьці іх, Надзька. Я гатоў іх спаткаць. (Надзька адчыняе дзверы. Буйнымі шагамі уваходзіць сышчык. За ім кульгаючы цэдзіць поліцэйскі й станавіцца ў баку).

Сышчык. Что-же вы, чорт вас возьми, не слышите, что-ли? А?

Ціхон. Ночка. Нельга не замкнуўшыся.

Сышчык. Лежи, старый бес. Не с тобой речь веду!

Надзя. Што тут зладзеі якіяці што?

Пятр. Па якой справе вы сюды папалі? (Усе ў адзін голас). Мы не зладзеі!

Сышчык. Не рассуждать. (Поліцэйскаму). Видел, сколько гонору-то в них. Подумаешь, какие их благородие.

Поліц. (над казырок). Известно, ваше высококароде, оно тас... конечно... мы хуже... грабителей-с, ваше высококароде.. Акрамя што... сказать к примеру... вы...

Сышч. Ладно! Стой, как следует. Опять тебя выдержке учить?

Поліц. Вінават, ваша выскарودة.

Сышч. Так вы, говорите, не грабители. Вы... хе... хе... хе... не только грабители, а мошенники, разбойники, прохвосты!

Надзя. А божа мой, што гэта такое? Што гэта?

Сышч. А вот что! Скажи-ка, что это за человек? (Паказвае на Пятруся).

Надзя. Мой мужык.

Пятр. Кажыце проста, што вам тут патрэбна? Я рабочы—мужык гэтай жанчыны. А вось стары—яе бацька.

Сышч. (с иронией). Рабочий. (Дастае з кішэні паперы й чытае). Ты будзеш Пётр Дубасін?

Пятр. Так. Я Пятрусь Дубасін.

Сышч. Именем закона ты арестован. (Поліцэйскаму). Ну-ка, возьми его да свяжи руки покрепче, а то они в этих социалистов длинные.

Поліц. Слухаюсь, ваше выскарودة!

Надзя (сышчыку). Адпусьцеце яго. У яго дзеці. Ня вінен ён.

Сышч. Ну, там, сударыня, разберем, виноват он или нет. (Хбдзіць і усё баламуціць. Потым падыходзіць да пасьцелі Ціхона). Ну-ка, старик, что ты за человек?

Надзя (з просьбаю). Ваша благородзе. Вы хоць яго, старога чалавека, пакіньце ў супакоі.

Сышч. Ну, вставай!

Ціхон. Хвор. Не магу я. А што вам трэба? (Надзя плача).

Пятр. (сышчыку). Не адважвайцеся сьмяяцца над старым чалавекам. Кат!

Сышчык. Молчать! Степан, держи крепче. (Зноў падыходзіць да Ціхонавай пасьцелі і мацае над падушкаю). Ага, книга. (Разгортвае). Карл Маркс. Капитал. Так-так. Вон ты каков старик. Хорош, нечего сказать. На кладбище пора, а он под головой книги запрещенный держит.

Надзя. Ваша благородзе, пашкадуйце нас. Адпусьцеце Пятруся майго, у яго дзеткі малыя, ня вінен ён.

Сышч. (поліцэйскаму). Веди, куда следует.

Поліц. Слушаюсь. В каталажку его, ваше высокородие. (Сьмяецца). Ну, пайдем, фря сицылинска.

Пятр. (сышчыку). Крывапійцы! (Ціхону й Надзі). Бывайце здаровы! Пацалуй... Надзя, дзетак... раскажы ім пра бацьку... турэмніка. (Поліцэйскі выводзіць арыштаванага).

Надзя. (Азьвярэўшы кідаецца да дзьвярэй). Пятру-сё-к!

Сышч. (Хватае яе за руку і кідае на калені). Ни шагу! (Ціхон падае ў вобмарак).

Надзя (на каленях). Ваша благородзе. Зразумейце, напасьледак, беднасьць нашу гаротную... Вярнеце мне майго мужыка дзеля канаючага бацькі, для малых дзетак.

Сышчык (з усмешкаю). А кто поручится за то, что дети проходимца не будут такими, как и отец?

Надзя (падняўшыся з долу, горда). Мой муж не прайдзісьвет. Ён сапраўдны барацьбіт за праўду людзкую.

Сышчык. Ты не скажешь!

Надзя. Што-ж я буду казаць!

Сышч. Ну, а мне некогда твои бабьи нелепости слушать. (Зьбіраецца выходзіць. Надзя заступае яму дарогу). Уйди!

Надзя. Вярні мне майго Пятруся.

Сышч. Пусти. Со мной шутики плохи: я слуга царю и отечества. Эй, Степан!

Поліц. Здесь, ваше высокороде!

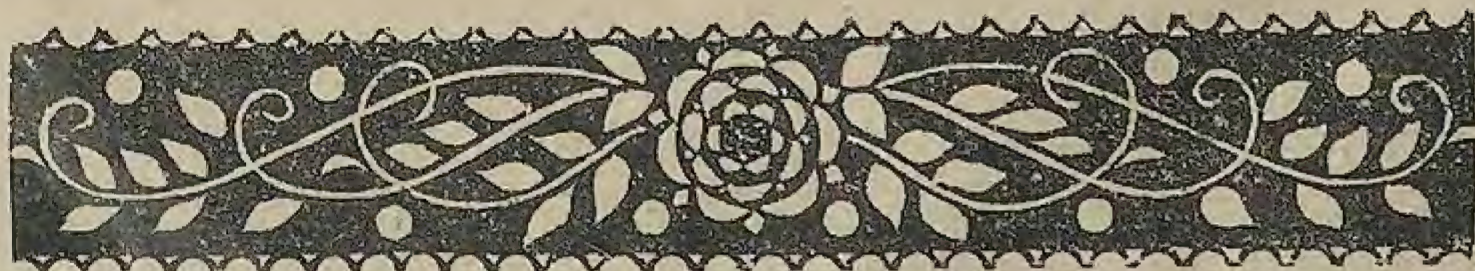
Сышч. В холодную. (За сцэнаю голас дзяцей: „мама“, „мама“).

Надзя. Чуеш? Гэта плача маё галоднае дзіця...

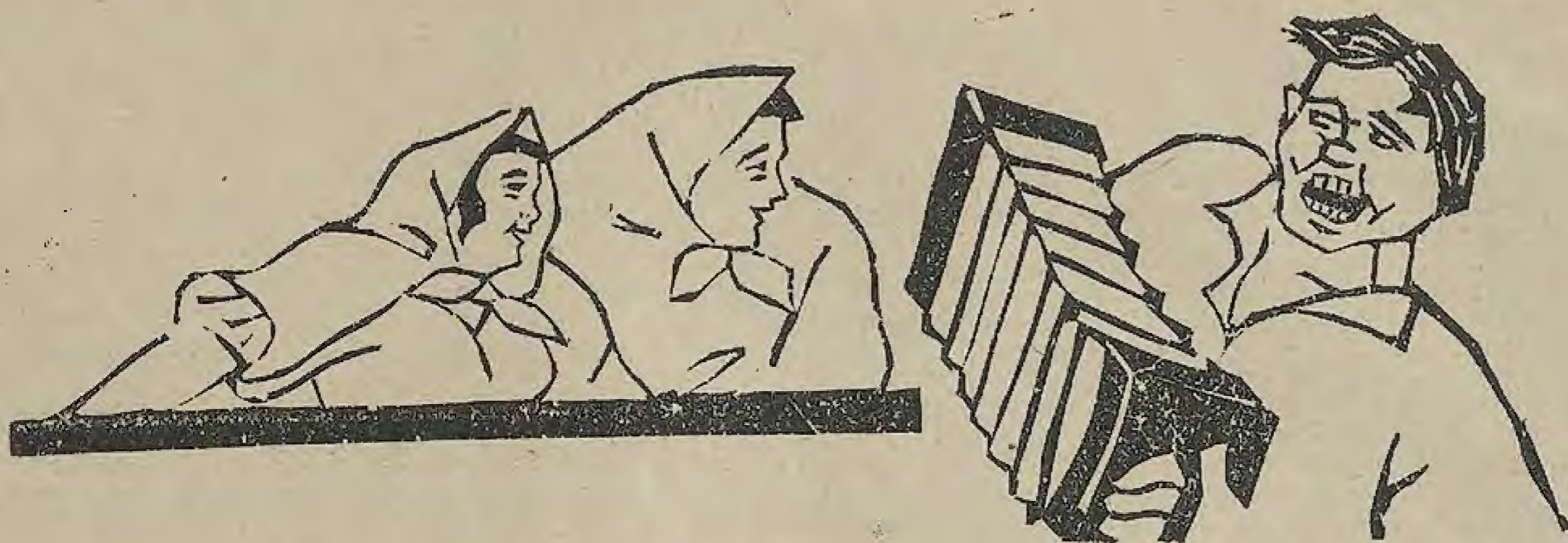
Сышчык. Да замолчишь-ли ты, наконец, змея подколодная. Степан, живо! (Поліцэйскі выводзіць Надзю. За імі выходзіць і сышчык. На сцэне Ціхон, які часамі блузьніць. За сцэнаю плачуць дзеці і чуваць крыкі: „мама“, „мама“).

Заслона.

А Сьмір.

Вёска ў песьнях і частушках.

Я на ганку стаю,
Думкі коцяцца;
У клуб-чытальню пайсьці
Надта хочацца!

Год з сорок бацька жыў,
Нічога ня бачыў,
А Кастрычніка прыждаў,
Дык зажыў іначай!

Не напрасна жонка плача—
Самі сьлёзы льлюцца:
На пасёлкі надта хоча,
Бо за землю б'юцца!

Пойдзем, Янка, на кірмаш,
Купім політграмату,
Прачытае нам Тамаш,
Дык здабудзем грамату!

На заняткі ў клуб хадзіла,
Шмат там навучылася,
А дачку як нарадзіла—
Без папа хрысьцілася!

Да Кастрычніка жыла—
Да папа хадзіла,
А як кніжку я ўзяла—
Пра царкву забылася!

З. Малевіч.

Мы, вясковыя дзяўчаты,
Перагонім і хлапцоў.
Адсвяткуем сваё сьвята,
Сьвята сьветленькіх дзянькоў.

У ячэйку комсамолу
Мы запішамся усе,
Каб дакладна і талкова
Знаць, што робіцца і дзе.

Ўсе забудзем пра старое,
Жыць пановаму пачнем.
Пакаленьне маладое
За сабою павядзем.

Мы, вясковыя дзяўчаты,
Не адстанем ад хлапцоў.
Адсвяткуем добра сьвята
Кастрычніка восем гадоў.

Я. Д.

Падбірала я лянок,
Весела сьпявала.
У мяне радасны дзянёк—
Комсамолкай стала.

Малаціла я авёс
Бярозавым цэпам.
Расскажу пра комсамол
Дзеўкам і кабетам.

У гародзе я была,
Сьсякала капусту.
Не пайду болей к пану
На гутарку пусту.

Церла ў лазьні я лянок
Гаварыла дзеўкам
Запісацца ў комсамол
Ды скласьці ячэйку.

Я па вуліцы іду,
Галава ня хіліцца—
Комсамол ужо вялік
І яшчэ пашырыцца.

Буду прасьці я лянок,
Ізноў засьпяваю:
— Я заветы Ільліча
Добра памятаю.

Глебка Пётра.

Сонца сьвеціць, сонце грэе...

На мотыў: Ой і што-ж там за вярба...

Сонца сьвеціць ды ня грэе,
Ян чытаў-бы, ды ня ўмее.
Ох ля, ды люля,
Няпісьменнасьць тут віна.
Прачытаў-бы у газэце,
Ён, што робіцца на сьвеце.
Ох ля, ды люля,
Няпісьменны бедны Ян.
Але што тут за бяда!
Ёсьць-жа ў Янкі галава.
Ох ля, ды люля,
Што тут Янку за бяда.

Ночкі доўгі—ў вечары
Пойдзе ў школу, хоць стары.

Ох ля, ды люля,
Няпісьменнасьць зьніш-
чыць Ян.

Будзе шчасьця поўна хата,
Усё пойдзе новым ладам.

Ох ля, ды люля,
Зажыве тады наш Ян.

Не расьпішацца крыжамі
На якой-нібудзь заяве.

Ох ля, ды люля,
Размахнецца пяром Ян.

Пойдзе ён да агронома,
Каб палепшыць сваё поле.

Ох ля, ды люля,
Ураджай пабольшыць Ян.

Сонца сьвеціць, сонца грэе—
Ян чытаць ужо умее.

Ох ля, ды люля,
Йдзе наперад цяпер Ян.

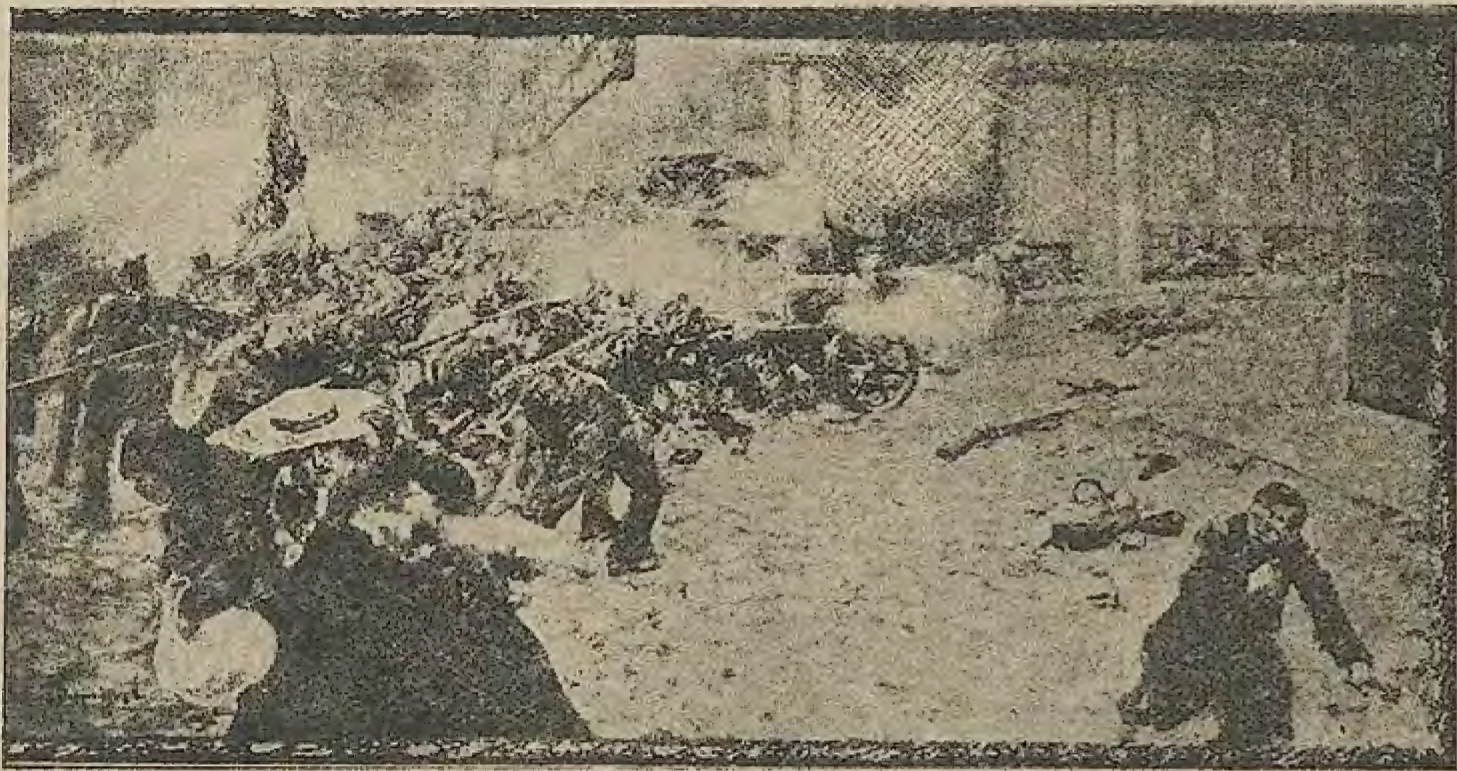
Янка Бор.

Як працаваць над п'есаю.

Часта бывае, што хаця драмгурткі і ставяць спектаклі, але працуюць над спектаклямі, рыхтуюць п'есы зусім кепска. Вядома, што ў такім выпадку сябры драмгуртка йдуць на сцэну, ня ведаючы свае ролі, а выконваюць яе пры дапамозе падказніка (суфлёра), які часта крычыць мацней за саміх выконвацелей п'есы. Ад такой пастаноўкі прысутны нічога не атрымае і вернецца да хаты незадаволеным.

Здараецца гэта, галоўным чынам, ад дзвюх прычын: ці гурток ня мае кіраўніка, ці кіраўнік толькі распачаў тэатральную працу і зразу ня можа яе добра наладзіць: *Тут трэба дапамога.* Бывае гэта яшчэ і па віне ўсяго гуртка, калі хланцы і дзяўчаты, нават радуецца тым, што пасля дзвюх, а то зусім пасля аднаго рэпэтыцыі „валяюць“ п'есу і пры гэтым лічаць сябе сапраўднымі артыстамі; *тут трэба ўсяму гуртку перамяніць такія адносіны да працы*, і калі справа не палепшыцца, — лепш зсім пакінуць працаваць.

1917 г. Асада зімовага дварца 25 кастрычніка.

Чаму раней, як паказаць глядзельнікам п'есу, трэба яе, як лепш ня трэба, падрыхтаваць? Чаму такую справу, як спектакль, такую „забаву“ мы завем „працаю“ і гаворым аб тым, што рабіць яе трэба сур'ёзна?

Тэатр на ўсё павінен адыграць вялікую ролю ў барацьбе за новае жыццё, дапамагчы ўсёму яе політычным і культурным развіццю. А гэта зрабіць магчыма толькі пры арганізаванай і сур'ёзнай рабоце.

Але ёсць яшчэ і другія прычыны таго, што кожны ўдзельнік спектаклю, як і сам спектакль, павінен добра падрыхтоўвацца. Глядзельнікі прыходзяць на спектакль кожны са сваімі думкамі, ня ўсе з аднолькавым настроем, а задача-ж кожнага спектаклю *аб'яднаць думкі, адчуванні і волю ўсіх глядзельнікаў*, дапамагчы ўсім бачыць тое, што робіцца на сцэне, аднолькавымі вачмі і пайсці ўсім з аднолькавым уражаннем. Але кожны

глядзельнік зробіць гэта толькі тады, калі выконванне спектаклю будзе настолькі моцным і захапляючым, што ён і сам не заўважыць, як увойдуць, са смяхам ці спачуваннем у яго сьвядомасць, гэтыя новыя думкі й адчуванні.

Зразумела, што ўтрымаць увагу ўсіх глядзельнікаў на працягу ўсяго спектаклю нашым выконвацелям, якія ня ведаюць, што ім рабіць на сцэне, нельга.

Апрача гэтага, заўсёды трэба рабіць так, — а ў рабоце па мастацтву гэта асабліва неабходна, — каб з кожным разам палепшалася твая праца.

Ня менш важны момант і выбар п'есы. Гэта першы крок да добрай працы.

Чытка п'есы, гутарка і раздача роляў.

Калі выбрана п'еса, кіраўніку гуртком трэба разоў пару прачытаць яе, разабрацца ў ёй, зразумець. Пасля гэтага кіраўнік назначае чытку п'есы. На ёй прысутнічаюць усе сябры гуртка.

Як п'еса прачытаецца, прыступаюць да абгаварвання гэтай п'есы. У гутарцы кожны адказуе на наступныя пяць пытанняў так, каб было зразумела самому і другім.

1. Што гэта за п'еса, што яна сабою адбівае: старое, дарэволюцыйнае ці новае жыццё? Наше краіны ці другой?

2. Якая асноўная думка гэтай п'есы, што трэба паказаць глядзельніку, з якімі думкамі і ўражаннімі прысутныя пакінуць спектакль?

3. Высьмейвае п'еса якія-небудзь бакі жыцця, якія бакі і якога жыцця (вясковага, гарадскога), ці паказвае што іншае? І што?

4. Якая, за што і паміж кім вядзецца барацьба, і што атрымоўвае верх.

5. Які характар кожнай асобы ў п'есе і як гэты характар мяняецца ў ходзе п'есы?

Калі хто-небудзь ня здолее адказаць на тое ці іншае пытанне, адказвае наступны сябра гуртка ці кіраўнік.

Мэта гэтай гутаркі — выявіць правільны й агульны погляд на п'есу, а гэта неабходна для таго, каб і ўвесь гурток і кожны выконвацель ведаў, што яму трэба рабіць на сцэне.

Пасля чыткі і агульнай гутаркі прыступаюць да размеркавання роляў. Кожны, жадаючы іграць тую ці іншую ролю, кажа аб гэтым. Калі кіраўнік бачыць, што жадаючы выканае ролю — запісвае яе яму. Ролі павінны быць перапісаны яшчэ да чыткі п'есы. Гэту работу выконваюць усе сябры гуртка. Калі на ролю няма ахвотніка, тады кіраўнік па сваім выбары пазначае вольнага таварыша. Сварыцца й гневацца пры размеркаванні роляў нельга, бо ў працёртым выпадку ў гуртку ня будзе арганізаванай работы.

Як праводзіць рэпэтыцыі, і як працаваць кіраўніку — другім разам.

Л. Субоцін.

Словы тав. Леніна.

1. Самае карэннае, самае істотнае пытанне — гэта адносіны рабочай клясы да сялянства, гэта саюз рабочай клясы з сялянствам, гэта ўменьне перадавых рабочых, якія прашлі доўгую, цяжкую, але ўдзячную школу буйнай фабрыкі, ўменьне іх паставіць справу так, каб прыцягнуць на свой бок масу сялян.

2. Уласна кажучы, нам засталася толькі адно: зрабіць наша насельніцтва настолькі цывілізаваным, каб яно зразумела ўсе выгады ад пагалоўнага ўдзелу ў коопэрацыі і наладзіла гэту справу. Толькі гэта і аніякія прамудрасці нам непатрэбны для таго, каб перайсці да сацыялізму.

Што чытаць пра Кастрычнік.

○ **Н. Ленін (У. Ульянаў).** *Собрание сочинений.* Том XV. Пролетарият у власти. 1917-18 г.

○ **Н. Ленін (У. Ульянаў).** *Собрание сочинений.* Том XVI. Пролетарият у власти 1919 г. Дзяржаўнае выдавецтва Масква-Ленінград. 1923 г., 544 старонкі.

○ **Н. Ленін (У. Ульянаў).** *Собрание сочинений.* Том XVII. Пролетарият у власти 1920 г.

○ **Н. Ленін (У. Ульянаў).** *Собрание сочинений.* Том XVIII. Пролетарият у власти 1921 г.

○ **Н. Ленін (У. Ульянаў).** *Собрание сочинений.* Том XIX (нацыянальнае пытаньне).

○ **Н. Ленін.** *Тактика большевизма.*

○ **Л. Троцкі.** *Основные вопросы революции.* Гэта кніжка вышла ў ліпені 23 г. У ёй аб'яднаны тры працы, якія друкаваліся раней, гэта: I—Тэорызм і камунізм (напісана ў 1920 г. адносна крытыкі рэволюцыі ў кніжцы Кауцкага). II—Паміж імперыялізмам і рэволюцыяй. III—Новая эканамічная політыка і перспектывы міравой рэволюцыі.

○ **Якаўлеў.** *Об историческом смысле русской революции.* Выдав. „Красная Новь“ ГПП 1922 г., 17 стар.

У гэтай брошюры высвятляюцца эканамічныя і політычныя прадпасылкі, на фоне якіх трэба разглядаць вялікі Кастрычнікавы пераварот.

Нясучы з сабою вырашэньне галоўных соцыяльных праблем, рабоча-сялянская рэволюцыя, пад кіраўніцтвам кампартыі, вывела краіну з імперыялістычнай бойні, прытым перарабіўшы міжнародную вайну ў вайну пролетарыату супроць капіталу.

Факты і лічбы, якія выдрукаваны ў брошюры, яшчэ больш кажуць аб зьмесьце рэволюцыі.

○ **Зіноўеў Г.** *Бессмертие русской революции.* Дзярж. выд. 1922 г., 13 стар.

Гэта невялікая, як лепш ня трэба напісаная брошюрка, ёсьць артыкул, надрукаваны ў „Правде“ ад 7-га лістапада, у дзень пяцігодзьдзя Кастрычнікавай рэволюцыі.

○ **Карл Радэк.** *Октябрьская революция и ее место в мировой революции.* Выд. „Красн. Новь“ 1922 г., 18 стар.

Аўтар дасьледуе пытаньне аб характары расійскай рэволюцыі: проле-

тарская яна ці буржуазная. Ён прыходзіць к вываду, што, ня гледзячы на ўсе няўпэўненасьці, якія былі выкліканы НЭП-ам, расійская рэволюцыя—пролетарская і соцыялістычная, і што заветы Кастрычніка—гэта праграма сусьветнай рэволюцыі. НЭП—пераходная політыка рабочай клясы.

○ **Троцкі Л.** *Октябрьская революция.* 125 ст. Гэта кніжка высвятляе здарэньні з пачатку 18 чэрвеня 1917 г., закранаючы сабою і першыя дні новага ладу. Кніга даступна да сярэдня-падрыхтаванага.

○ **Піонткоўскі С. А.** *Хрестоматия по истории Октябрьской революции.* Выданьне „Красной Нови“, 270 стар. Зьмест кніжкі: Уступ. **Разьдзел першы:** Грамадзкія клясы Расіі і вайна. I—Пролетарыят і вайна. II—Буржуазія і вайна. III—Армія і вайна. **Разьдзел другі:** Лютаўска-сакавікаўскі (февральско-мартовский) пераварот. I—Пролетарыят і лютаўскія дні. II—Буржуазія і лютаўскія дні. III—Армія і рэволюцыя. IV—Лютаўская рэволюцыя і самаўладства. V—Програма буржуазнага ўраду. **Разьдзел трэці:** Грамадзкія клясы і барацьба за ўладу. I—Клясавыя праграмы рэволюцыі. II—Барацьба буржуазіі і дэмакратыі за ўнешнюю політыку. III—Пытаньне аб уладзе ў дні красавіка. IV—Барацьба за рабочы контроль. V—Барацьба за зямлю і г. д. **Разьдзел чацьверты:** Кастрычнікавая рэволюцыя.

○ **Рыд Джон.** *10 дней, которые потрясли мир.* Кніжка мае прадмовы Н. Леніна і Н. Крупскай. 215 ст.

Прадмова да амэрыканскага выданьня:

Прачытаўшы з вялізарнай цікавасьцю і ня меншаю ўвагаю кнігу Джона Рыда „Десять дней, которые потрясли мир“, я ад усяе душы рэкамендую (раю) гэты твор прадоўным усіх краін. Гэту кніжку я хацеў-бы бачыць распаўсюджанай у мільёнах экзэмпляраў і перакладзенай на ўсе мовы, бо яна дае правільны і надзвычайна жыва напісаны ўклад здарэньняў, вельмі каштоўных для разуменьня таго, што такое пролетарская рэволюцыя, што такое дыктатура пролетарыату. Гэтыя пытаньні ў сучасны момант падлягаюць шырокаму разгляду. Кніжка Джон Рыда, бязумоўна, дапаможа высветліць гэты пытаньне, якое зьяўляецца асноўнай праблемай сусьветнага рабочага руху.

Н. Ленін.

○ **Шляпнікаў.** *Канун семнадцатого года.* Успаміны і дакуманты аб рабочым руху і рэволюцыйным уздыме 1914-1916 г.г. Частка I-я. 2-е выданьне 1923 г., стар. 300. Гэта кніжка дае шмат таму, хто хоча азнаёміцца з рабочым рухам у Расіі і за межамі і ўявіць сабе тыя ўмовы, у якіх падрыхтоўвалася вялікая пролетарская рэволюцыя. Аўтар-рэволюцыянер у самых яскравых фарбах дае малюнак рэволюцыйнай барацьбы, якую вялі большавікі ў часе вайны з С.-Д. абаронствам. Успаміны пачынаюцца з 1914 г. Усё перажытае аўтар дае ў жывых малюнках.

○ **Шляпнікаў А.** *Канун семнадцатого года.* Частка 2-ая. Дзярж. выд., 3-е выданьне 1923 г., стар. 18. Гэта частка ахапляе пэрыод з лістапада 1916 году да канца яго. Малююцца агульныя абставіны барацьбы буржуазіі. Значную частку ў гэтай кнізе займае вялікая колькасьць протоколаў, адозваў, рэзолюцый і г. д., даючы яскравы малюнак політычных абставін таго часу.

„На пути к восстанию“. Што пісаў Ільліч перад Кастрычнікам. „Маскоўскі рабочы“ 1923 г., стар. 171.

У зборнік увашло 15 артыкулаў У. І. Леніна, якія датычацца пытаньня аб паўстаньні.

В. Антонаў-Аўсееў. *Строительство Красной армии в революции.* Выд. „Кр. Новь“ 1923 г., стар. 59.

Гісторыя арганізацыі і разьвіцьця Чырвонай арміі. Аўтар закранае політ. прасьвет. працу і намячае чарговыя заданьні ў пабудове Чырвонай арміі. Кніжка напісана папулярна.

Новікаў.—Прыбой. *Зуб за зуб.* Апав. Выд. „Круг“ 1923 г., 48 стар. Моманты грамадзянскай вайны ў Сібіры. Годны да чытаньня малападрыхтаванаму чытачу.

Повесть работницы и крестьянки. Дзярж. выд. 1920 г., стар. 31.

Два апавяданьні работніцы-друкарніцы: „Что меня толкнуло в ряды партии“ і сялянкі „Как я стала борцом за советскую власть“.

Дочери революции. Выд. „Красн. Новь“ 1923 г., стар. 160.—Добра ўкладзены зборнік, дае ў некалькіх артыкулах яскравы малюнак тае ролі, якую адыграла жанчына ў пролетарскай рэволюцыі.

Аб распаўсюджваньні комсамольскага друку

Да сучаснага моманту комсамалец, жадаючы падпісацца на якую-небудзь газету, рабіў гэта праз мясцом, фабзаўком або непасрэдна праз паштовую ўстанову.

Кампанія па распаўсюджваньні комсамольскага друку не праводзілася.

Багаты, нават, такія выпадкі, што комсамалец, піонэр ня ведае, якія комсамольскія і піонэрскія газеты і часопісы выдаюцца на Беларусі.

Пры такіх абставінах, усім вядома, што падпіска была малая. Многія вясковыя комсамольскія ячэйкі ня выпісвалі аніводнай комсамольскай газеты. З часопісамі—яшчэ горш.

Такая пастаноўка распаўсюджваньня — нічога ня варта, і яна кажа сама за сябе аб наладжаньні гэтай справы. Неабходна правесці шырокія кампаніі папулярызацыі комсамольскага друку. Неабходна наладзіць вучот падпісчыкаў, каб ведаць, да каго лепш прытасаваць тую ці іншую часопіс ці газету.

Па гэтым пытаньні і ЦК РЛКСМ і ЦК ЛКСМБ зрабілі пастановы, якія кажуць за выдзяленьне

комсамольскімі ячэйкамі ўпаўнаважаных для распаўсюджваньня комсамольскага друку.

Абавязкамі гэтага ўпаўнаважанага будуць наступныя: сваечасовае напамінаньне комсамольцам аб існаваньні комсамольскіх часопісцяў і газет і аб тым, што на іх трэба падпісацца; збор падпісных грошай і выпіска выданьняў на ўсю ячэйку і апошняе—вучот выпіскі як ячэйкаю цалкам, так і комсамольцамі паасобку.

Карысьць ад такога парадку будзе вялікая, толькі трэба дабіцца таго, каб усе комсамольцы падпісваліся на беларускія комсамольскія часопісы і газеты толькі праз свайго ўпаўнаважанага. Бюро ячэек павінны рэгулярна правяраць работу сваіх ўпаўнаважаных.

Толькі такім парадкам мы здолеем правільна вырашыць пытаньне распаўсюджваньня комсамольскага друку і дасягнуць найвялікшага тыражу нашых часопісцяў і газет.

Лёзунг: Няма комсамольца без комсамольскай часопісы (газеты), павінен быць выкананы на ўсе 100 процантаў.

В. Вержбаловіч.

УСІМ ЯЧЭЙКАМ ЛКСМБ.

Дзеля ажыццяўленьня працы па распаўсюджваньні комсамольскага друку ЦК ЛКСМБ прапануе ў кароткі тэрмін правесці па ячэйках абраньне ўпаўнаважаных па распаўсюджваньню комсамольскага друку, прозьвішча і службовы адрас якіх павінен быць хутка паведамлены ў кантору выдавецтва „Чырвоная Зьмена“ (Менск, Савецкая вул., д. № 63).

Нам. сакратара ЦК ЛКСМБ ЗІМІН.

Нам. заг. аддзелу друку КУРЦІК.

Перапіска з нашымі супрацоўнікамі.

З прычыны таго, што рэдакцыі прыходзіцца выпісваць (сваім супрацоўнікам-юнкарам) часопісы ці пасылаць літаратуру, а часам і грошы, просім усіх тых, хто пасылае свае допісы ў „Малады Араты“, падпісваць пад кожным допісам правільны свой адрас (паштавое аддзяленьне, раён, акругу, прозьвішча і імя).

Лабаты (Беларучы)—Допіс „Сярод піонэраў“ перададзены ў „Чырвоную Зьмену“.

Фядосаву (Балотня)—„Сялянская моладзь і комсамольцы—за фізкультуру“—спазьнілася. Друкавацца ня будзе. Пішы аб тым, як вы рыхтуецеся да зімовага спорту і наогул да зімай працы.

Прыслаўшым допісы аб шэфстве—Будзе выкарыстана ў адным з чарговых нумароў.

М. Лубок. (Заўшычы)—Прысланыя табою допісы пастараемся выдрукаваць. Пішаш ты добра. Рэдакцыя думае, што ты побач з дасылкаю лістоў сур'ёзна возьмешся і за пашырэнне „Маладога Аратага“ сярод свае вясковае моладзі. Аб выніках і перашкодах у працы (калі яны будуць), павінен напісаць у рэдакцыю.

Вучань Кол. (Пагост)—Допіс аб коопэратыве будзе выдрукаваны. Пішы аб тым, ці задавальняе наша часопіс вучняў вашай сямігодкі: калі не, дык чаму і што, патвойму, трэба ў ёй паправіць. Пастарайся ў сваёй сямігодцы арганізаваць корэспандэнцкі гурток „Мал. Аратага“, аб чым напішы ліст у рэдакцыю.

Рэдактары: { А. Самахвалаў.
{ Іл. Барашка.

1995
ены 1996г.

Бывшего секретаря пом. организации
Варивончика Николая Захаровича
и Гавриловича Ивана Яковлевича

За пашырэнне „Маладога Аратага“.

Мы выклікаем:

М. Нікановіч, вясковы маладняковец, выпісваю для сваёй вёскі Клянск, Смалявіцкага раёну 10 экзэмпляраў часопісі „Малады Араты“ на 3 месяцы і выклікаю зрабіць гэтак самае наступных таварышоў: П. Рагачэўскага, А. Матусэвіча, Кузьму Чорнага, Р. Шукевіча-Трацяцкава (рэдак. „Бел. Вёскі“), Я. Пашковіча, А. Бабарэку, Ал. Дудара, Н. Чарнушэвіча, І. Шыпілу (рэдак. „Сав. Бел.“), Шульмана, Праўдзіна, Валынскага, Ганулю Шувалаву (рэдак. „Звезда“), Максіма Залётнага, А. М. Курціка (рэдак. „Чырвон. Зьмена“), Язэпа Пушчу, Анатоля Вольнага, М. Зарэцкага, Ул. Дубоўку, Паўлюка Труса, (сябры Менск. філіі „Маладняк“), А. Сушко, П. Ратайку, Юрасава, Я. Матусэвіча, Валасэвіча (сябры Смалявіцкага РВК), Марысю Вронскую (наст. Градзі), Зосю Мурашку (м. Смалявічы), У. Мурашку (старш. Клянскага с/с), Іг. Дубка (в. Сяргеевічы), Іл. Барашку, А. Самахвалава (рэд. „Малады Араты“), Якуба Коласа, Янку Купалу, Цішку Гартнага (Інбелкульт), Зьмітрака Бядулю і А. Александровіча.

Залётны М.—Адказваючы на вызаў т. Нікановіча М., выпісваю для роднай вёскі Блонь, Пухавіцкага раёну, Менскай вобласці 5 экзэмпляраў часопісі „Малады Араты“ на 3 месяцы і вызываю наступных таварышоў зрабіць тое самае:

Нахімоўскую М. (рэдакцыя „Піонэр Векер“), Сучкову Алесю, Гольдбэрга Міхася (рэдакцыя „Чырвонай Зьмены“), старшыню Блонскага сельсавету, усіх настаўнікаў Пухавіцкага раёну, Блонскую, Навасёлкаўскую, Марына-Горскую (тэхнікуму і пасёлку), Вяленскую ячэйкі комсамолу, С. Шушкевіча,

Нічыпара Няхая (ЦВК), Параску Чубкову, Аўдоцьцю Апарцаву, Я. Туміловіча, Яворскага (БДУ), Прышчэпа Міну, Прышчэпа Грахіма, Крэсіка Янку, Лубачкіну Алесю, Хрэнаву Мар’ю, Раманоўскага Янку, Пісарчыка (пошта), Падаляк Аўдоцьцю (пасёлак Рудзенск), Барысевіча Бладзію, Лукашонка Міхася (вёска Пятровічы, Сьмілаўскага раёну), Коласа Усевалада, Разенгаўза М., Разенгаўза Б. (Чэрвенскі раён). Другім разам выпішу больш і больш вызаву.

С. Шушкевіч—Па вызаву Залётнага Максіма выпісваю для пасёлка „Чырвонага“ 3 экзэмпляры „Маладога Аратага“ на тры месяцы і выклікаю выпісаць не па менш наступных т. т.: Качынскага, М. Ланэўскага, М. Клімовіча (Сеніцкая яч. ЛКСМБ), А. Карпіловіча і П. Капаевіча (Сеніцкая яч. КПБ).

Іл. Барашка—Адказваючы на вызаў М. Нікановіча, выпісваю 10 экз. „Маладога Аратага“ на тры м-цы, з такім разьлікам: для ячэйкі ЛКСМБ в. Жодзіна—5 экз. і для ячэйкі ЛКСМБ в. Сяргеевічы таксама 5 экз.; выклікаю: сяброў Меіскай, Віцебскай, Магілёўскай, Мазырскай, Аршанскай, Барысаўскай, Бабруйскай, Полацкай, Слуцкай і Клімавіцкай філіяй „Маладняка“—кожнага паасобку.

Жлобіч Рыгор—Выпісваю для вясковай моладзі часопісь „Малады Араты“ 3 экзэмпляры на лістапад—сьнежань м-цы і ў сваю чаргу вызываю наступных сяброў: Я. Садоўскага (гор. Менск), Янку Доўнара, Янку Крывіцкага, А. Сыцежку, І. Чумака, В. Ковель (Блускага с/с), а таксама: Доўнара, А., Н. Іовіча, Доўнара В., С. Доўнара (саўхозу „Молат“), П. Кульбіцкага, М. Шапялёвіча, П. Рабога (вёска Блужа), В. Размысловіча, О. Ваўчка, Ніцкеўскага (пасёлак Угодзіна) і ячэйку ЛКСМБ ур. Падзяхцярня,

Павялічэнне тыражу часопісі прынясе чытачу—палепшаньне тэхнікі выдання, павялічэнне формату „МАЛАДОГА АРАТАГА“.

Беларуская сялянская моладзь, вучні, вясковыя комсамольцы—адказвайце на вызавы, выклікайце сваіх таварышоў на выпіску сваёй ЧАСОПІСІ.

Для вас „Малады Араты“—гэта першы настаўнік у галіне азнаямленьня з працоўнай беларускай культурай, найлепшы барацьбіт з вясковаю цемраю за палепшаньне Вашага дабрабыту.

З Ь М Е С Т.

Аб правядзеньні Кастрычніка. Д. Ратнэр. Ленін і Кастрычнік—Іл. Барашка. Як зрабілася Кастрычнікавая рэвалюцыя. Ленінскі Комсамол Беларусі да 8-й гадавіны Кастрычнікавай Рэвалюцыі—М. З. Што дала Кастрычнікавая Рэвалюцыя нацыянальнасьцям—С. Дзіманштэйн. Восьмая—А. Бабарэка. Кастрычнік—А. Гурло. Сьвята працоўных—Паўлюк

Трус. Вёска раней і цяпер. Міхейка „Гультай“. Вугольчыкі Рэвалюцыі—Б. Сьмір. Як працаваць над п’есаю. Вёска ў песьнях і частушках. Што чытаць пра Кастрычнік. Аб распаўсюджваньні комсамольскага друку. Перапіска з супрацоўнікамі. За пашырэнне „Мал. Ар.“

468

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ —

ЧЫТАЙЦЕ
двухтыднёвую часопісь
сялянскай моладзі

„МАЛАДЫ АРАТЫ“

О Р Г А Н

Цэнтральнага Комітэту Ленін-
скага Комуністычнага Саюзу
Моладзі Беларусі.

Умовы падпіскі—з да-
сылкаю да хаты:

на 1 месяц 15 кап.
на 3 месяцы 45 кап.
на 6 месяцаў 90 кап.

Падпіска прымаецца

ў Менску Контрагентствам друку

(Савецкая 63)

і ў правінцыі—усімі аддзяленьнямі Бел.
Дзярж. Выдавецтва, агентамі і ўпоўна-
важанымі, а таксама ўсімі паштова-тэле-
графнымі аддзяленьнямі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—на сваіх старонках праводзіць гу-
таркі аб політыцы. Высьвятляе ўсе
цікавячыя сялянскую моладзь пы-
таньні.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—праводзіць агрономічныя гутаркі,
высьвятляе асобныя лепшыя гаспа-
даркі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—дае парады сялянскай моладзі, у
каго вывучыцца, зьмяшчаючы жыць-
цёпісы правадыроў БССР і СССР.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—вядзе барацьбу за новую вёску,
змагаецца з усімі дрэннымі бакамі
жыцця вёскі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—друкуе творчасць сялянскай мо-
ладзі: апавяданьні, вершы, прыпеўкі,
жарты. Таксама друкуе комсамоль-
скія п'есы і песьні.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—для сялянскае моладзі будзе высь-
вятляць жыццё і працу моладзі
гораду.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—друкуе артыкулы па пытаньнях
Комсамолу, Комуністычнай Партыі,
звязаных з працаю вёскі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—таксама высьвятляе жыццё вёскі,
друкуючы корэспондэнцыі, лісты
вясковай моладзі і г. д.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—высьвятляе жыццё сялян і рабо-
чых Заходняй Беларусі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—таксама друкуе матэрыялы для
забаў: загадкі, гульні і г. д.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—дае парад моладзі, што чытаць,
водзвы аб кніжках, як бібліотэкі
„Чырвоная Зьмена“, так і інш.

